

Základní směry prorodinné politiky hlavního města Prahy na období 2021-2022

Obsah

Předmluva	4
1. Úvod	5
1.1. Zaměření a cílové skupiny prorodinné politiky hlavního města Prahy	5
1.2. Vazba pražské prorodinné politiky na další strategické dokumenty	6
1.2.1. Návaznost na Strategický plán hlavního města Prahy	6
1.2.2. Návaznost na národní rodinnou politiku	6
1.2.3. Další související strategické dokumenty	7
2. Vstupní analýza současné situace rodin v hlavním městě Praze	8
2.1. Souhrn hlavních zjištění	8
2.2. Hlavní okruhy problémů	9
2.2.1. Demografická struktura pražské populace a složení domácností	9
2.2.2. Materiální a životní podmínky rodin – příjmy a výdaje domácností, bytová situace	10
2.2.3. Zaměstnanost a nezaměstnanost v Praze s přihlédnutím k situaci rodin s dětmi	11
2.2.4. Komunitní centra pro rodiny a vzájemnou pomoc	11
2.2.5. Péče o předškolní děti – podmínka sladění rodinného a pracovního života	12
2.2.6. Podpora rodin v oblasti výchovy a péče o děti	12
2.2.7. Domácí násilí	13
2.2.8. Vzdělávání, výchova a volnočasové aktivity dětí	14
2.2.9. Zdravotní péče	15
2.2.10. Sociální a sociálně-zdravotní služby a neformální péče	15
2.2.11. Bydlení	16
2.2.12. Stávající prorodinná politika v hlavním městě Praze	17
2.2.13. Stávající grantové programy a projekty	18
3. Vize a priority prorodinné politiky	19
3.1. Výchozí hodnoty prorodinné politiky	19
3.2. Vize a priority prorodinné politiky	19
4. Opatření prorodinné politiky	21
4.1. Institucionální opatření	21
4.1.1. Vytvoření komise prorodinné politiky na úrovni hlavního města Prahy	21
4.1.2. Vytvoření platformy prorodinné politiky	22
4.1.3. Definování kompetencí na všech úrovních města	22
4.1.4. Personálních kapacity koordinace prorodinné politiky	24
4.2. Infrastrukturní opatření	24
4.2.1. Komunitní centra pro rodiny a vzájemnou pomoc	24
4.2.2. Sladování rodinného a profesního života	25
4.2.3. Koordinace podpory a pomoci rodinám ohroženým chudobou	25
4.2.4. Podpora rodin při výchově a péči o děti a prevence odebrání ohrožených dětí z rodin	26

4.2.5.	Služby podporující rodinné a neformální pečující jako nástroj prevence institucionalizace	27
4.2.6.	Internetový portál pro pražské rodiny a další formy osvěty	27
4.2.7.	Grantová podpora prarodinné politiky hlavního města Prahy	28
4.3.	Analytická a koncepční opatření	28
4.3.1.	Výzkum potřeb pražských rodin	28
4.3.2.	Analýza grantových programů a hodnocení dopadů	29
4.3.3.	Prevence domácího násilí	29
4.3.4.	Potřeby rodin v oblasti bydlení	29
4.3.5.	Střednědobá koncepce prarodinné politiky	30
4.4.	Finanční dopady navrhovaných opatření pro roky 2020-2021	30
5.	Přílohy	31
5.1.	Hodnoty prarodinné politiky	31
5.2.	Podrobnosti ke grantovým řízením hlavního města Prahy	34
5.2.1.	Konzultace s experty a zástupci poskytovatelů služeb pro rodiny	38
5.2.2.	SWOT rodinné politiky hlavního města Prahy	39
6.	Seznam zkratk	41

Předmluva

Role rodiny není plně nahraditelná žádným jiným subjektem. Úkolem veřejné správy je rodinu chránit a vynaložit veškeré možné úsilí na podporu jejích přirozených funkcí. Předkládaný materiál Základní směry prorodinné politiky nastavuje základní nasměrování úsilí hlavního města, městských částí a dalších relevantních subjektů v rozvoji a zefektivnění podpory pražských rodin.

Hlavní město Praha v roli kraje má na poli prorodinné politiky plnit zejména metodickou a koordinační úlohu a ve spolupráci s městskými částmi identifikovat priority a ty následně pomáhat naplňovat na úrovni města i městských částí. Pro tuto činnost v Praze dlouhodobě chybí strategický dokument, o který by bylo možno se opřít, a bohužel chybí také informace, na základě kterých by bylo možné kvalitní strategii připravit. Z toho důvodu byl připraven tento materiál.

Předkládaný materiál vychází z procesu konzultací se zástupci rodin, odborníků i veřejné správy a dostupných analýz. Formuluje základní představy a principy podpory rodin na území hlavního města Prahy, vytyčuje obecné cíle a navrhuje kroky směřující ke zlepšení podmínek pro rodinný život v hlavním městě Praze. Identifikuje témata důležitá pro spokojený život rodin, témata, která jsou často transversální a protínají oblasti jako je bydlení, školství, zdravotnictví, sociální služby a další. Realizací opatření navržených v dokumentu získáme dostatek informací pro vypracování vlastní koncepce prorodinné politiky v hlavním městě Praze. Současně jsou zde zakotveny obrysy prorodinné politiky v užším slova smyslu, jakou je konkrétní pomoc rodinám v podobě komunitních center pro rodinu a vzájemnou pomoc anebo poradenství, zejména s cílem prevence krizových situací v rodinách a ve společnosti.

Předchozí strategický dokument týkající se rodinné politiky byl schválen Radou hlavního města v březnu 2009 v podobě koncepce, která se v uplynulém desetiletí stala zároveň i posledním strategickým dokumentem zaměřeným na podporu rodin. Žádnou z navržených aktualizací se nepodařilo schválit. Impulzem pro přípravu nového strategického dokumentu prorodinné politiky je koaliční program pro období 2018-2022, zavazující vedení města k identifikování potřeb rodin i jednotlivců, kteří pečují o další osoby, zejména o děti nebo rodiče, a návaznému navržení a realizování programů a služeb účinné pomoci pečujícím. Prorodinná politika navazuje také na Strategický plán hlavního města Prahy z roku 2006, jímž se hlavní město přihlásilo k řadě prorodinných opatření, jež zatím čekají na svou realizaci.

Děkuji všem, kteří se na tvorbě materiálu podíleli svými náměty, komentáři i kritickými připomínkami.

Věřím, že prorodinná politika se stane důležitým svorníkem mezi dosud mnohdy odtrženými gescemi a resorty a umožní zlepšovat kvalitu života rodin v hlavním městě Praze.

Milena Johnová

radní hlavního města Prahy pro sociální oblast a zdravotnictví

1. Úvod

Prorodinná politika má sloužit jako kompas priorit a nejdůležitějších oblastí pro Prahu a její městské části. Společně koordinované úsilí může zlepšit prostředí a příležitosti pro rodiny všech generací a s různými potřebami. Nezbytnou součástí prorodinné politiky hlavního města i jeho městských částí je spolupráce a získávání zpětné vazby od rodin a organizací, které zastupují jejich zájmy. Naším cílem je, aby aktivity nevyvíjely jen úřady hlavního města a městských částí, ale i samotné rodiny, na jejichž posilování jsou opatření zaměřena.

Hlavní město Praha vnímá rodinu jako klíčovou společenskou hodnotu, kterou je třeba podporovat a respektovat (viz **Příloha 5.1. Hodnoty**). Rodina se týká všech fází lidského života, pražská prorodinná politika se proto zaměřuje na vytváření podmínek pro zakládání rodin, na rodiny s malými i staršími dětmi, ale i na rodiny, které potřebují specifickou podporu, protože pečují o děti se zdravotním postižením, další členy rodiny se specifickými potřebami anebo o své rodiče. Velmi důležitým aspektem je podpora mezigeneračních vazeb nejen v rodině, ale i ve společnosti.

„Rodina by měla zůstat společenstvím, kde se sdílí čas, prostor, úzkost i naděje, kde se soužitím všichni učí pro život, kde všichni dávají i přijímají, kde formují svou osobnost a mají možnost zrát k moudrosti a kde podstatnou složkou všeho je vzájemně sdílená a působená radost. Vytvářet takové společenství není snadné, přesto nechceme rezignovat.“

Zdeněk Matějček

Prorodinná politika na území hlavního města Prahy ve své podstatě představuje souhrn aktivit a opatření realizovaných za účelem podpory rodiny a prevence problematických situací. Jedná se o politiku průřezovou, která zasahuje do nejrůznějších oblastí veřejného života společnosti, jako je např. bydlení, školství, zdravotnictví, trh práce, veřejná infrastruktura.

Na druhou stranu však zasahuje i do oblasti vysoce soukromé, a musí tedy respektovat autonomii a schopnost rodin samostatně se rozhodovat. Prorodinná politika je proto soustředěna na podporu rodin ve výkonu jejich přirozených funkcí, nikoli na přebírání těchto rolí a zasahování do vnitřního života rodin, rozdělení sociálních rolí v rodině. Rodina jako celek je v prorodinné politice chápána tak, že rodiny netvoří jen rodiče a děti, ale spolu s nimi i senioři, kteří mají také své specifické potřeby. Cílem regionální prorodinné politiky je dostat rodinu do centra pozornosti regionálních a místních samospráv, což znamená v praxi uplatňovat prorodinný úhel pohledu na všechny záležitosti, které se dotýkají života rodin.¹

Důležitým principem pražské prorodinné politiky je prevence. Zahrnuje aktivity, jejichž cílem je předcházet pádu rodiny do dlouhodobé a akutní krizové situace, a to jednak obecnými preventivními programy a identifikací rizik, jednak včasnou intervencí a opatřeními na podporu rodiny a dětí tak, aby nedošlo k rozvoji ohrožení. Praha má být městem, kde se dobře žije všem generacím.

Zároveň je však cílem pražské prorodinné politiky i zajištění takových služeb, které rodině pomohou vymanit se z krize, pokud se do ní dostane.

1.1. Zaměření a cílové skupiny prorodinné politiky hlavního města Prahy

Cílovou skupinou prorodinné politiky jsou rodiny v širším smyslu od dětí po prarodiče, rodiny s různorodými potřebami, které vycházejí z různého ekonomického, sociálního, zdravotního či kulturního zázemí. Opatření prorodinné politiky reagují na potřeby podpory v rozvoji soběstačnosti, budování kompetencí, zlepšování schopností a možností k výchově dětí a poskytování si vzájemné podpory a pomoci s důrazem na celoživotní vztahy. Specifická opatření se zaměřují na potřeby marginalizovaných rodin i rodin, jejichž členové potřebují zvýšenou péči.

¹ Portál pro sociální oblast hl. města Prahy, dostupné na: http://socialnipece.praha.eu/jnp/cz/nejcasteji_kladene_otazky/rodinna_politika/index.html.

Důležitým principem pražské prarodinné politiky je prevence a dostupnost včasné odborné intervence. Rodinná politika proto vyžaduje usazení v místním, přirozeném společenství a dobrou provázanost na specializované služby. Výsledkem provázané prarodinné politiky je prevence vstupu rodiny do dlouhodobé krizové situace. V tomto systému komunitní prarodinná centra se svými podpůrnými, svépomocnými programy pro rozvoj rodičovských a dalších kompetencí zachytí a řeší problémy v časném stádiu, zatímco rodinám ve složitější situaci poskytují odbornou pomoc či je předávají specializovaným službám.

Prarodinná politika zaměřuje pozornost na některé bariéry infrastrukturního charakteru, které brání zakládání a rozšiřování rodin, jako je například nedostatečná nabídka bytů pro všechny sociální skupiny, včetně nedostupných nájemních startovacích bytů pro mladé rodiny, nedostatečné kapacity předškolního a školního vzdělávání a chybějící zařízení pro nejmenší děti, malá flexibilita pracovních míst apod., které neumožňují sladění zaměstnání a rodičovství.

Městské části hlavního města mají mnoho společného, ale také čelí specifickým výzvám. Celopražská koncepce tak nemá být výčetem povinných opatření, která by měla být realizována všemi bez rozdílu. Městské části má inspirovat a ukazovat jim, jaké oblasti jsou pro Prahu klíčové a jaké problémy její obyvatelky a obyvatelé potřebují řešit.

Důležitým vkladem tohoto materiálu je definování kompetencí a úloh hlavního města Prahy, které má hrát především roli metodika a koordinátora zajišťujícího komunikaci mezi městskými částmi a dalšími aktéry prarodinné politiky.

1.2. Vazba pražské prarodinné politiky na další strategické dokumenty

1.2.1. Návaznost na Strategický plán hlavního města Prahy

Důležitou společenskou hodnotou dneška je sociální soudržnost a právě tato hodnota je ve Strategickém plánu hlavního města Prahy vnímána jako jedna z důležitých oblastí, kterým je potřeba se věnovat. Mezi explicitně zmíněná prarodinná opatření ve Strategii dále patří dostupnost bydlení, rozšíření kapacit předškolního vzdělávání a bezbariérové úpravy vstupů do objektů veřejné správy, úprava pracovních podmínek např. snížení úvazků v rámci městských organizací jako podpora sladění péče o děti a zaměstnání a rychlejší návrat do zaměstnání.

1.2.2. Návaznost na národní rodinnou politiku

Na národní úrovni je klíčovým principem rodinné politiky **podpora přirozeného prostředí rodin**. Zaměřuje se na vytváření takové společenské atmosféry, která by rodinám umožnila naplňovat svá rozhodnutí a přesvědčení týkající se rodinných hodnot, způsobů péče a cílů rodinného i osobního života. Ministerstvo práce a sociálních věcí definovalo těchto pět **cílů rodinné politiky**:²

1. Společenské klima je vůči rodinám všestranně příznivé. Bariéry a společenské tlaky jsou minimalizovány. Rodina, rodičovství a manželství využívají zvláštní zákonné ochrany a jsou společensky vysoce oceňovány, přičemž je nutno posilovat autonomii rodiny.
2. Vhodné socioekonomické podmínky podporují dobré fungování rodin a výchovu dětí. Zaměřují se na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory či jiné závislé osoby. Dílčím cílem je zajištění dostatečného množství volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů.
3. Zvláštní pozornost je věnována rodinám se specifickými potřebami, zejm. rodinám rodičů samoživitelů, rodinám se členem, který má zdravotní znevýhodnění, rodinám se třemi a více dětmi a rodinám ohroženým chudobou. Přijatá opatření přispívají k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti.

² Koncepce rodinné politiky ČR schválená usnesením vlády č. 654 ze dne 18. 9. 2017

4. Je posilováno vědomí a význam rodinných hodnot, kterými jsou manželství, trvalý vztah, vzájemná péče, láska a úcta a podpora významu rodiny ve společnosti.
5. S ohledem na demografické změny v české společnosti jsou vytvářeny podmínky pro vyšší porodnost a sňatečnost obyvatelstva.

1.2.3. Další související strategické dokumenty

Materiál navazuje kromě Konceptce rodinné politiky ČR z roku 2017 na další strategické a koncepční materiály hlavního města či České republiky, které s rodinnou politikou úzce souvisí, ale upravují jiné, specifické oblasti.

- Úmluva o právech dítěte
- Konceptce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území HMP na období 2014 až 2020 (MHMP, 2014)
- Protidrogová politika HMP na období 2014 až 2020 (MHMP, 2014)
- Konceptce rodinné politiky 2017- 2021 (MPSV, 2017)
- Strategie prevence kriminality 2016 – 2020 (MV, 2016)
- Konceptce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců (MHMP, 2014)
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hlavního města Prahy 2020 – 2024
- Krajský akční plán vzdělávání v hlavním městě Praze
- Konceptce bydlení České republiky do roku 2020 (MMR, 2016)
- Konceptce sociálního bydlení České republiky 2015–2025 (MPSV, 2015)
- Strategie sociálního začleňování 2014–2020 (MPSV, 2014)
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na období 2019-2021
- Analytická část Konceptce rodinné politiky hl. m. Prahy (VÚPSV, 2017)
- Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 – 2022 (Úřad vlády, 2019)

2. Vstupní analýza současné situace rodin v hlavním městě Praze

2.1. Souhrn hlavních zjištění

Počet obyvatel hlavního města v následujících desetiletích poroste, a je tedy potřeba rozvíjet nejen kvalitu, ale i kapacitu sítě služeb podpory pro rodiny. Vzhledem k vyššímu věku prvorodiček, narůstajícímu počtu seniorů a dětí do 14 let se hlavní město Praha musí věnovat podpoře rodin, pečujících o závislé děti i prarodiče.

Praha je a bude heterogenním městem z hlediska věkové struktury, proto různé městské části budou muset reagovat různě s ohledem na potřeby rodin. V prarodinné politice je potřeba se věnovat dostatečně potřebám rodin cizinců a smíšených rodin.

Vzhledem k vysokému podílu jednočlenných domácností musí hlavní město věnovat pozornost osamělým starším lidem nebo osamělým lidem se zdravotním znevýhodněním vyžadujícím péči, jejichž rodiny se o ně musí s ohledem na malé byty starat distančně. Je potřeba vytvářet hustou síť terénních a ambulantních služeb, která ulehčí rodinám v péči o jejich blízké. Bydlení v Praze je pro Pražany velmi drahé. Řada rodin je závislá na vyplácení dávek, situaci neřeší ani nízká nezaměstnanost. Významný podíl pražských rodin žije v chudobě, nejohroženějšími skupinami jsou osamělí lidé pobírající starobní důchod a samoživitelé.

Chybí kapacity dostupného a sociálního bydlení stejně jako nástroje systémového řešení bytové nouze rodin. Řada rodin s dětmi je nucena žít v nevyhovujících ubytovnách.

Počty dětí nepřijatých do předškolního vzdělávání naznačují nedostačující kapacity. Chybí přesná data o objemu poptávky a návazný model optimální sítě. Nedostatek je také služeb pro nejmenší děti.

Dlouhodobě se snižují počty dětí umísťovaných do ústavní péče, přesto je v Praze stále devět školských zařízení ústavní výchovy a dvě zařízení zdravotní. Desítky dětí jsou umístěny v mimopražských ústavních zařízeních. Kapacita služeb v oblasti výchovy a péče o děti je nedostatečná.

Komunitní centra pro rodiny nejsou jasně vymezená v systému a nemají jasný systém financování. Řada profesionálních služeb pro rodinu a děti z ohrožených rodin chybí, má nedostatečnou kapacitu anebo je podfinancována.

Specializovaných služeb, které nabízejí krizové řešení situace žen - obětí domácího násilí, je v hlavním městě Praze nedostatek. Chybí standardizované nástroje pro identifikaci násilí, proškolení orgánů činných v trestním řízení z hlediska jednání s oběťmi a zvláště zranitelnými oběťmi, ale i specifické poradenské a terapeutické služby.

V Praze existuje lokální deficit v kapacitách základních škol. Pro části dětí školního věku jsou nedostupné mimoškolní aktivity včetně školní družiny z důvodu přítomnosti zdravotního znevýhodnění dítěte. Pro některé děti jsou mimoškolní aktivity nedostupné vzhledem k ekonomické situaci rodiny.

Z demografických studií víme, že počet seniorů a dětí se bude v Praze v následujících desetiletích zvyšovat. S ohledem na dnešní stav a předpokládaný vývoj je potřeba posílit kapacitu zejména dětských praktických lékařů, dětských psychiatrů a psychologů. Dále je s ohledem na prodlužující se délku života a zvyšující se podíl starší generace nezbytné posílit zdravotní péči potřebnou ve vyšším věku a v závěru života, zejm. paliativní péči.

K tomu, aby rodiny mohly maximálně participovat na péči o závislé členy, zejména křehké seniory a děti i dospělé se zdravotním znevýhodněním, je nezbytné posílit kapacitu terénních zdravotních i sociálních služeb, jakými jsou odlehčovací služby, sociálně aktivizační služby či raná péče, a nabídnout rodinám pomoc při koordinaci péče o závislého člena rodiny včetně takových situací, jako je propouštění z nemocnice, zejm. z lůžek následné péče.

Síť sociálních, zdravotních a sociálně-zdravotních služeb musí být rozprostřena po celé Praze a s ohledem na místní potřeby dané různým demografickým složením obyvatel na území hlavního města. Chybí kapacity praktických lékařů pro děti a dorost, dětských stomatologů, psychiatrů a psychologů. Hlavní město musí najít způsob, jak ve městě udržet absolventy uvedených profesí. Součástí řešení musí být dostupné bydlení a nástroje pro sladění rodinného a pracovního života.

Na úrovni hlavního města i městských částí chybí institucionální ukotvení prarodinné politiky. Prarodinná politika nebyla dosud prioritním tématem Prahy, Praha neplní svou metodickou a koordinační roli.

2.2. Hlavní okruhy problémů

2.2.1. Demografická struktura pražské populace a složení domácností

V Praze k 30. červnu 2019 žilo 1.315.076 obyvatel, jde tedy o roční růst o 0,5 %.³ V Praze žije 12,3 % obyvatel republiky na 0,6 % území státu. V roce 2018 činil celkový přírůstek obyvatelstva 14.119 osob, z toho přirozený přírůstek 3.043 osob a migrační přírůstek 11.076 osob. Vliv na přírůstek obyvatel má zejména přistěhování nejen Čechů, ale i cizinců.⁴ Podíl cizinců na počtu obyvatel Prahy je 15,7 %, nejvíce v ČR.⁵

Od roku 1990 dochází k poklesu počtu obyvatel především v centru města, vybraných částech vnitřní Prahy (především těch se starší věkovou strukturou) či na některých pražských sídlištích. Naopak k nárůstu počtu obyvatel dochází především v lokalitách s novou rezidenční výstavbou.⁶

Zvyšuje se podíl dětí (0-14 let) a seniorů mezi obyvateli Prahy. Na konci roku 2018 žilo v Praze 206 tisíc dětí do 14 let (15,8 % na celkovém počtu obyvatelstva) a 247 tisíc seniorů nad 65 let (18,9 % na celkovém počtu obyvatelstva).

Stárnutí populace Prahy se kromě zvyšujícího podílu osob vyšších věkových kategorií projevuje vyšší hodnotou průměrného věku, či zvyšováním indexu stáří. V Praze je naděje dožití dlouhodobě nad celorepublikovým průměrem. Je to způsobeno dostupností kvalitní zdravotní péče, rychlé zdravotní pomoci a zdravějším životním stylem jejich obyvatel.⁷

Projekce demografického vývoje Českého statistického úřadu do roku 2070 předpokládá, že hlavní město Praha by mělo být jedním ze čtyř krajů, jejichž počet obyvatel by měl být v roce 2070 vyšší než v současnosti.⁸ Ke zvýšení počtu obyvatel by mělo přispět především předpokládané vysoké saldo zahraniční migrace a přirozený přírůstek obyvatelstva. Očekává se mírný růst úrovně úhrnné plodnosti. Oproti současnosti, kdy dosahuje hodnoty 1,57, se do budoucna očekává její nárůst na hodnotu 1,60 v roce 2050. Projekce předpokládá trend rostoucí naděje dožití při narození pro obě pohlaví. Do roku 2070 se předpokládá zvýšení hodnoty naděje dožití při narození u mužů na 86,2 let a u žen na 89,5 let. Projekce předpokládá také změny ve věkovém složení obyvatelstva. Očekává se, že podíl dětí ve věku 0-14 let klesne a to ze současných 15,8 % na 14,2 % v roce 2071. Předpokládá se však, že zastoupení dětské složky v hlavním městě v jednotlivých letech projekčního období bude s výjimkou závěru projekce nadprůměrné. Podíl osob v produktivním věku (15-64 let) by měl klesnout z 65,3 % na 60,1 % v roce 2071, přesto by měl být v roce 2071 nejvyšší ze všech krajů. A podíl osob starších 65 let by měl vzrůst z 18,9 % na 25,7 % v roce 2071, i tak by měl být ovšem nejnižší ze všech krajů společně se Středočeským krajem.

Počet domácností v hlavním městě za rok 2018 dosáhl takřka 599 tis. Praha má nejvíce evidovaných domácností ze všech krajů. Průměrný počet členů v těchto domácnostech byl naopak ze všech krajů nejnižší (2,09). Nejčtenějšími domácnostmi podle počtu členů byly v Praze ty jednočlenné (38,7 %), s 62 % podílem žen. Dále dvoučlenné domácnosti (31,2 %). Tříčlen-

³ Český statistický úřad – nejnovější ekonomické údaje ČR - Praha k 10. 11. 2019, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/1-xa>.

⁴ Český statistický úřad – Pohyb obyvatelstva v hl. městě Praze v roce 2018. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/pohyb-obyvatelstva-v-hl-m-praze-v-roce-2018>.

⁵ Český statistický úřad – Kraj očima statistiky k 31. 12. 2018, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/lide-a-spolecnost>.

⁶ Brabec, T. (2019). Analýza infrastrukturních potřeb hl. města Praha, str. 10. Praha: IPR.

⁷ Brabec, T. (2019). Analýza infrastrukturních potřeb hl. města Praha, str. 10. Praha: IPR.

⁸ Český statistický úřad, Projekce obyvatelstva v hl. městě Praze do roku 2070. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/projekce-obyvatelstva-v-hl-m-praze-do-roku-2070>.

ných a čtyřčlenných domácností bylo už jen 15,3 %, respektive 12,2 %. Ve všech ostatních krajích byly nejčastějšími dvoučlenné, následované jednočlennými domácnostmi.⁹

V Praze je typický vysoký podíl úplných rodin tvořených nesezdaným párem (14 % ze všech úplných rodin).¹⁰ V posledních letech dochází v Praze k poklesu rozvodovosti, která v Praze souvisí z velké části s nízkou sňatečností. V Praze byla mezi lety 2004-2015 průměrná rozvodovost 55,1 %.

2.2.2. Materiální a životní podmínky rodin – příjmy a výdaje domácností, bytová situace

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v Praze v 1. - 3. čtvrtletí roku 2019 dosáhla hodnoty 41.891 Kč.¹¹ V 1. - 3. čtvrtletí 2019 byla celorepubliková hrubá mzda 33.697 Kč.¹² Minimální důstojná (hrubá) mzda, která by stačila na pokrytí potřeb i na volný čas a menší spoření, byla přitom v Praze stanovena na 36.850 Kč.¹³

Nejpočetněji byly pražské domácnosti zastoupeny v příjmové hladině 15-20 tis. Kč čistých příjmů na osobu (23,2 %) a dále v hladině 20-30 tis. Kč na osobu (22,4 %).¹⁴

Důchody v Praze jsou také nejvyšší, v roce 2018 byl průměrný důchod 13.251 Kč, ve Středočeském kraji 12.588 Kč, v Kraji Vysočina 12.151 Kč a v Olomouckém kraji 12.054 Kč.¹⁵

Nejnižší příjmovou kategorií jsou domácnosti jednotlivců – převážně seniorů a žen a dále rodiče samoživitele. Naopak s nejvyššími příjmy hospodaří nejčastěji úplné rodiny s dětmi, smíšené úplné rodiny, případně mladší bezdětné páry. Domácnosti osamělých senierek a seniorů i rodičů samoživitelů patří z ekonomického hlediska mezi nejvíce ohrožené. Jednočlenné seniorské domácnosti se často, především ve větších městech, potýkají s problémem vysokých nákladů na bydlení, které u nich patří k prioritním. Pokud nemají dostatek finančních prostředků, zanedbávají výdaje na potraviny a léky.¹⁶

Přibližně každá šestá domácnost v Praze by si nemohla dovolit strávit jednou za rok týdenní dovolenou mimo domov. A přes 20 % domácností by si nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj 10.700 Kč. V obou těchto případech je počet pražských domácností zhruba o šestinu nižší než celorepublikový průměr.¹⁷

Nejvíce Pražanů užívá byt ve svém osobním vlastnictví (44,7 %). Hlavní město je současně specifická nejvyšším zastoupením nájemních bytů v bytovém fondu v rámci celé ČR. V porovnání s celorepublikovým průměrem, který je 19 %, užívá v Praze 31,3 % domácností pronajatý byt.¹⁸

Průměrné měsíční náklady na bydlení jsou v mezikrajském srovnání v Praze nejvyšší. Nájemné v nájemních bytech je vyšší než náklady na bydlení v soukromém vlastnictví. V nájemních bytech žijí především chudší domácnosti nebo domácnosti, které nemají dostatečné příjmy na vlastnické bydlení – tedy i zástupci střední třídy či nízkopříjmových zaměstnání.

Oproti ostatním krajům, si Pražané nejvíce připlatili za náklady spojené s nájemným a dalšími úhradami za užívání bytu, a dále za teplo a teplou vodu. Výdaje za užívání bytu, stejně jako výdaje na teplo a teplou vodu byly v porovnání s průměrem ČR dvojnásobné, a činily v průměru 2 776, respektive 1 179 Kč měsíčně.¹⁹

⁹ Český statistický úřad – Životní podmínky pražských domácností v roce 2018, dostupné na <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

¹⁰ Český statistický úřad – nesezdaná soužití, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/a50041548c>.

¹¹ Český statistický úřad, Nejnovější údaje o kraji – Praha. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa>.

¹² Český statistický úřad, Nejnovější ekonomické údaje – ČR. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace>.

¹³ Minimální důstojná mzda. FES Prague, 2019. Dostupné na: <https://www.dustojnamzda.cz/>.

¹⁴ Minimální důstojná mzda. FES Prague, 2019. Dostupné na: <https://www.dustojnamzda.cz/>.

¹⁵ Česká správa sociálních zabezpečení, dostupné na: <https://www.cssz.cz/documents/20143/99389/2018prumernavysesoloduchodivokresechakrajichcr.pdf/eed74178-15b5-29da-c134-8d6853b3b6d5>.

¹⁶ Sýkorová, D., Nytra G., Tichá I. (2014). Bydlení v kontextu chudoby a stáří. Ostrava: Ostravská univerzita.

¹⁷ Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

¹⁸ Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

¹⁹ Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

Celkově vydávaly pražské domácnosti v průměru necelou pětinu (19,1 %) svých příjmů na náklady spojené s bydlením. Více ze svého rozpočtu dávaly už jen domácnosti v Ústeckém kraji (19,5 %). Celorepublikový průměr činil 15,9 %.²⁰ Ze všech domácností v ČR měli nejvyšší výdaje na domácnost právě ty pražské. V roce 2018 byl průměr výdajů v ČR 5.706 Kč měsíčně, v Praze průměr dosáhl 7.593 Kč měsíčně.²¹

Desetina domácností (9,4 %) v Praze je nespokojená kvůli bydlení v příliš malém bytě. Pětina domácností (20,9 %) vadí nadměrný hluk z okolí.²²

Pokud jde o základní tendence vývoje dávkové oblasti v posledních letech, nejnovější data ČSÚ jsou z roku 2018.²³ Ukazují, že mezi lety 2012 a 2014 se počet vyplacených dávek zvyšoval, až dosáhl maxima v roce 2014, a to 954 tis. Od roku 2014 počet vyplacených dávek klesal až k minimu v roce 2017, které bylo 915 tis. Z celkového počtu vyplacených dávek v roce 2012 tvořily přídatky na dítě 28,4 %. Jejich podíl se v průběhu sledovaného období neustále snižoval, až v roce 2017 dosáhl 22,0 %.²⁴

2.2.3. Zaměstnanost a nezaměstnanost v Praze s přihlédnutím k situaci rodin s dětmi

Míra nezaměstnanosti je u členů pražských domácností nejnižší ze všech krajů a podíl pracujících členů je zde nejvyšší. Na každou průměrnou pražskou domácnost připadalo 1,06 pracujících, 0,45 vyživovaných dětí, 0,03 nezaměstnaných a 0,44 nepracujících seniorů. Podíl nezaměstnaných osob se v hlavním městě meziročně snížil k 31. 10. 2019 o 0,08 procentního bodu a dosáhl výše 1,91 %.²⁵

V roce 2018 byla míra ekonomické aktivity v Praze 65,3 % (2017: 64,2 %, 2010: 62,2 %) a obecná míra nezaměstnanosti 1,3 % (2017: 1,7 %, 2010: 3,8 %). Celorepubliková míra ekonomické aktivity byla 60,8 % a obecná míra nezaměstnanosti 2 %.²⁶

Celkový počet evidovaných uchazečů o zaměstnání v hlavním městě ke konci října 2019 činil 17.985 osob, z toho bylo 9.553 žen. Meziročně ubylo v evidenci tisíc zájemců o práci.²⁷ V říjnu 2019 bylo v evidenci nezaměstnaných s délkou nad 24 měsíců 1.599 osob (8,9 %) a v délce 12 až 24 měsíců 1.583 osob (8,8 %). Osob se zdravotním znevýhodněním mezi nezaměstnanými bylo 833 (4,6 %) a lidí pečujících o dítě do 15 let 2.056.²⁸

2.2.4. Komunitní centra pro rodiny a vzájemnou pomoc

Nejpřirozenější podporu rodin v jejich výchovných funkcích poskytují především různé typy komunitních center – mateřská, rodinná centra nebo otcovská centra, centra pro rodinu a dítě a podobně – která se vyvinula z původních mateřských center. Komunitní centra pro rodiny jsou efektivním nástrojem prevence rizikových jevů v rodině a ve společnosti. Na rozdíl od jiných služeb pro tuto cílovou skupinu vycházejí ze svépomocných podpůrných skupin a neformální kontakt s rodinami jim umožňuje včasné odhalení ohrožení či zárodka rizikové situace a včasné řešení.

²⁰ Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

²¹ Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

²² Český statistický úřad, Životní podmínky pražských domácností, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/zivotni-podminky-prazskych-domacnosti-v-roce-2018>.

²³ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje hl. m. Prahy za rok 2018 nebyly publikovány, za rok 2019 budou zveřejněny až na konci léta 2020: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-hl-m-prahy-2017>

²⁴ Český statistický úřad, Sociální vývoj v Praze, dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/61312132/3301381802.pdf/9370d3de-4276-4222-a36c-15f8413cb068?version=1.1>.

²⁵ Český statistický úřad, Aktuální data o počtu nezaměstnaných v Praze, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/aktualni-data-o-poctu-nezamestnanych-a-volnych-pracovnich-mistech-v-evidenci-uradu-prace-v-hl-m-praze-a-v-krajich-cr-k-31-10-2019>.

²⁶ Český statistický úřad, Zaměstnanost, nezaměstnanost, dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace.

²⁷ Český statistický úřad, Aktuální data o počtu nezaměstnaných v Praze, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/aktualni-data-o-poctu-nezamestnanych-a-volnych-pracovnich-mistech-v-evidenci-uradu-prace-v-hl-m-praze-a-v-krajich-cr-k-31-10-2019>.

²⁸ Český statistický úřad, Aktuální data o počtu nezaměstnaných v Praze, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xa/aktualni-data-o-poctu-nezamestnanych-a-volnych-pracovnich-mistech-v-evidenci-uradu-prace-v-hl-m-praze-a-v-krajich-cr-k-31-10-2019>. skych-domacnosti-v-roce-2018.

V Praze funguje na 38 komunitních center pro podporu rodiny²⁹, většina z nich je sdružena pod dvěma střešními organizacemi Sítí pro rodinu, z.s. a Unii center pro rodinu a komunitu, z.s., další centra bývají pod církvemi, některá centra jsou zcela nezávislá. Jejich dostupnost je přesto v Praze nedostatečná, poptávka po rozvoji komunitních center a spolků vyjadřují i zastupci městských částí.³⁰

Na rozdíl od registrovaných sociálních a dalších služeb, které se věnují pomoci rodinám, neexistují pravidla pro financování komunitních center pro rodinu, ani strategie jejich rozvoje. Jsou obvykle financována ze zdrojů zakladatelů, dárců a grantových programů. Některá komunitní centra pro rodinu byla financována ve formě podpory „komunitního života“ z prioritní osy č. 3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě pražského operačního programu Pól růstu.

Absence jasného finančního mechanismu souvisí s tím, že tento prvek preventivní pomoci rodinám nemá jasně stanové místo v systému.

2.2.5. Péče o předškolní děti – podmínka sladění rodinného a pracovního života

Ve školním roce 2018/2019 bylo v hlavním městě 427 mateřských škol s 43.288 dětmi. K tomuto školnímu roku bylo rodiči podáno 15.712 žádostí, jimž bylo vyhověno, a 8.521 žádostí, jimž vyhověno nebylo. Jde o nejvyšší počet podaných žádostí v ČR, je však nutné brát v potaz, že rodiče často podávají i dvě nebo tři žádosti, aby se zvýšila pravděpodobnost přijetí jejich dítěte do předškolního vzdělávání.³¹

Do předškolního vzdělávání bylo v roce 2018/2019 přijato 1.845 dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními. Z toho 796 bylo přijato do speciálních tříd.³²

20 % ze všech dětských skupin v ČR je právě v hlavním městě, jejich celková kapacita je cca 1.000 míst. Postupně se začleňují do systému služeb denní péče pro širokou věkovou skupinu předškolních dětí a s garantovanými parametry kvality, ale zatím nezaplňují mezeru vzniklou zejména úbytkem jeslí a zvýšením porodnosti.

2.2.6. Podpora rodin v oblasti výchovy a péče o děti

V oblasti prevence ve školství jsou v Praze důležitými aktéry školní metodici prevence, psychologové na školách a metodici prevence v 11 pedagogicko-psychologických poradnách (8 zřízených hlavním městem). Pro úspěšné působení preventivních služeb je nezbytná hlavně spolupráce aktérů působících ve školství a v sociální oblasti. Ve školním roce 2018/2019 bylo v pedagogicko-psychologických poradnách poskytnuto poradenství 34.471 klientům.³³

V oblasti sociálně-právní ochrany dětí chybí např. kapacity psychoterapeutických služeb, které mají dlouhé čekací lhůty. Služby psychologů jsou nedostupné. Chybí také možnosti specializovaných programů, které se zaměřují na podporu setrvání dětí v rodině a zlepšení jejich situace. Tzv. rodinné konference stále nejsou dostatečně využívány nástrojem. Rovněž chybí terénní služby a krizové služby, které mohou přispět k rychlému řešení naléhavé situace a jejímu zvládnutí v dlouhodobém horizontu. Není dostatečně rozvinutá spolupráce mezi školami, rodinami a sociálními odbory.³⁴

Chybí kapacity podpory rodičů, kterým již bylo dítě odebráno z péče, se zaměřením na posilování motivace a posílení rodičovských kompetencí, pokud jim nebyla odebrána i rodičovská práva.³⁵

²⁹Výsledky výzkumu: Rodinná politika v městských částech hl. m. Prahy, Olga Nešporová, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. Praha, 2017

³⁰Olga Nešporová. VÝSLEDKY VÝZKUMU: Rodinná politika v městských částech hl. m. Prahy. VÚPSV 2017 a Informace z pracovních skupin ze setkání Magistrátu hlavního města Prahy s představiteli městských částí 29. 1. 2020 na Magistrátu.

³¹MŠMT, Školské statistiky, dostupné na: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>. Český statistický úřad, Statistická ročenka hl. města Prahy 2019. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/20-vzdelavani-rdxeejb1t1>.

³²MŠMT, Školské statistiky, dostupné na: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

³³MŠMT, Školské statistiky, dostupné na: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

³⁴Analýzy místní sítě služeb a návrh její optimální podoby v Praze 6, 8, 12 a 18. (2018). Praha: MPSV. Dostupné na: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/analyzy-siti-sluzeb/>.

³⁵Analýzy místní sítě služeb a návrh její optimální podoby v Praze 6, 8, 12 a 18. (2018). Praha: MPSV. Dostupné na: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/analyzy-siti-sluzeb/>.

Díky rozvoji terénních služeb a náhradní rodinné péče se v posledních letech snižuje potřeba umísťovat děti do ústavní péče. Především zařízení pro děti do tří let by měla měnit svou podobu a působit jako podpůrná zařízení pro rodiny, které se ocitly v krizi či řeší dlouhodobější problémy.

Přesto bylo v Praze ve školním roce 2018/2019 devět školských zařízení ústavní výchovy, kromě dětských domovů, kde ve dvou případech je zřizovatelem hlavní město Praha a jeden je soukromý, všechny pak jsou zřizované MŠMT: 3 dětské domovy, 1 dětský domov se školou, 1 výchovný ústav a 4 diagnostické ústavy. V těchto zařízeních bylo celkem 313 dětí (z toho v dětském domově 122, v dětském domově se školou 18, ve výchovném ústavu 14 a v diagnostickém ústavu 159).³⁶

Nadto jsou v Praze dvě zdravotnická zařízení ústavní péče o děti, tzv. dětské domovy pro děti do 3 let, resp. dětská centra. Zřizovatelem menšího z nich s kapacitou 15 lůžek je hlavní město Praha. Zřizovatelem většího při nemocnici v Krči, kde bylo k dlouhodobému pobytu umístěno 48 dětí, je Ministerstvo zdravotnictví.³⁷

Dětí se zdravotním znevýhodněním, starších více než 6 let, umístěných do ústavní péče bylo v roce 2018 celkem 46. Z nich bylo 37 dětí umístěno v příspěvkových organizacích hlavního města Prahy, které se nacházejí mimo území hlavního města.³⁸

V roce 2018 bylo v péči kurátorů o mládež 1.998 klientů (z toho dětí do 15 let 799 a mladistvých 1 199).³⁹

2.2.7. Domácí násilí

Závažné téma pro Prahu je domácí násilí a násilí v rodině týkající se všech generací (partnerské násilí, násilí na dětech i na seniorech – rodičích). Toto téma se dotýká i dětí, které jsou svědky domácího násilí a které spadají do gesce zákona 359/1999 Sb. Důležitým problémem je, že velká část obětí se neobrací na orgány činné v trestním řízení, pokud už se obrátí o pomoc, jedná se o sociální služby, jako jsou krizová pomoc nebo specializované azylové domy či specializované poradenství.

Služby pro ohrožené děti jsou i v Praze špatně místně a časově dostupné a není systémově řešené jejich financování – ze strany státu, krajů i obcí. Specificky se to týká např. dobře místně a časově dostupných specializovaných služeb pro traumatizované děti (trvá měsíce až léta než se děti dostanou od identifikace problému v rodině k odborné pomoci) a služby pracující s oběma rodiči (i s těmi, kteří mají potíže s násilím vůči blízkým), které mohou v dlouhodobém hledisku působit i preventivně.

Problematika domácího násilí souvisí s problematikou podpory v bydlení – absencí bydlení se problémy zhoršují. Nedostupnost cenově dostupného běžného bydlení je důvodem, proč řada obětí setrvává v násilném vztahu spolu s dětmi, případně důvodem, proč se řada žen po pobytu v azylovém domě vrací k násilnému partnerovi.

Zásadně také chybí krizová lůžka a krizové ubytování obecně pro oběti domácího násilí, to komplikuje odchod obětí domácího násilí z násilných situací a zajištění jejich bezpečnosti.

Fyzické násilí ze strany partnera zažilo v průběhu života 19 % až 38 % žen. V roce 2018 bylo v Praze uplatněno vykázaní násilníků z obydlí v 186 případech, v roce 2019 v 177 případech.⁴⁰

Specializovaných azylových domů, které nabízejí dočasné krizové řešení situace žen, je v Praze nedostatek. Stejně tak je nedostatek azylových bytů s utajenou adresou a navázanou terénní podporou.

Nedostatečná je rovněž informovanost a osvěta veřejnosti a rodičů o dopadech násilí (včetně fyzických trestů či svědectví dětí násilí mezi rodiči), pozitivním, nenásilným rodičovství a o tom, kde vyhledat pomoc.

³⁶ Analýzy místní sítě služeb a návrh její optimální podoby v Praze 6, 8, 12 a 18. (2018). Praha: MPSV. Dostupné na: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/analyzy-siti-sluzeb/>.

³⁷ Kojenecké ústavy na počátku roku 2019 (2019). Praha: Lumos. Dostupné na: https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Lumos_kojenecke_ustavy_2019.pdf.

³⁸ Odbor sociálních věcí, Magistrát hl. města Prahy

³⁹ Statistická ročenka MPSV 2018, str. 74 (tabulka Počet klientů evidovaných sociálními kurátory k 31. 12. 2018).

⁴⁰ Asociace pracovníků intervenčních center. Dostupné na: <https://www.domacinasili.cz/statistiky/>.

V oblasti násilí na seniorech chybí kromě preventivních a intervenčních služeb i výzkumy v této oblasti i povědomí o tomto fenoménu mezi sociálními pracovníky, pracovníky sociálních služeb a dalšími odborníky, kteří se pohybují v oblasti podpory seniorů. Pro téma násilí na dětech, v partnerském soužití i na seniorech chybí standardizované nástroje pro rozpoznání násilí a stanovení míry závažnosti, nejvíce patrný je tento problém v oblasti násilí na seniorech.

Období koronavirové krize rovněž ukázalo na nutnost rozvoje distančních forem podpory a poradenství lidí, kterých se dotýká domácí násilí – tedy dostupnosti online poradenství, chatů, specializovaných telefonických linek či přítomnost krizových bytů i pro tyto účely (krizové byty má hlavní město Praha i jednotlivé městské části jen pro případ požáru bytu, úniku plynu apod.).

2.2.8. Vzdělávání, výchova a volnočasové aktivity dětí

Z hlediska rodin je důležité, aby malé děti a děti se zdravotním znevýhodněním mohly být vzdělávány v místě bydliště nebo v blízkosti pracoviště rodičů, a aby fungovala a byla dostupná školní družina nebo školní klub a také zájmové vzdělávání, protože takové upořádání usnadňuje sladování rodinného a pracovního života rodičů.

V hlavním městě Praze bylo ve školním roce 2018/2019 279 základních škol s 68.114 žáky na 1. stupni a 37.773 žáky na 2. stupni.⁴¹ Ve speciálních třídách je 3.383 dětí. Na víceletá gymnázia docházelo ve školním roce 2018/2019 7,7 % dětí.⁴² Celková kapacita základních škol je v Praze zatím dostatečná, ale počty dětí ve věku školní docházky rostou a řada lokalit vykazuje deficit míst, zejména na okraji Prahy.

Hlavní město Praha na svém území zřizuje 37 mateřských, základních a středních škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Školní družinu má téměř každá základní škola (ve školním roce 2018/2019 bylo v Praze 272 družin se 46 129 zapsanými dětmi⁴³), školní klub má zhruba třetina škol. Aktivity pro volný čas dětí nabízejí zejména nestátní neziskové organizace, často s finanční podporou hlavního města či městských částí. Ucelenou nabídku zájmových kroužků, volnočasových akcí a táborů nabízejí pražské domy dětí a mládeže, kterých hlavní město Praha zřizuje 13 a které nabízejí také volnočasové aktivity pro dospělé, provozují mateřská centra a školičky pro předškolní děti. Základní umělecké vzdělávání poskytuje v Praze 27 základních uměleckých škol zřizovaných hlavním městem.

Pro neorganizované děti, které jsou ohroženy rizikovým chováním, je také důležitá nabídka smysluplného trávení volného času v otevřených klubech pražských Domů dětí a mládeže a v nízkoprahových zařízeních, které formou registrované sociální služby provozují zejména neziskové a církevní organizace. Provozovatelé nízkoprahových klubů spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany a pořádají pro ohrožené děti i víkendové aktivity a tábory.

Organizace zastupující rodiny s dětmi se zdravotním znevýhodněním referují, že často nejsou běžné volnočasové kroužky a školní družina pro děti se zdravotním znevýhodněním dostupné.

V Praze je největší počet gymnázií i středních odborných škol ze všech krajů, ve školním roce 2018/2019 na nich studovalo 65 022 žáků a žákyň. Pražské střední školy představovaly ve školním roce 2017/18 13,9 % ze všech těchto škol v ČR, bylo to 183 středních škol (bez konzervatoří, se školami MV a MO). Studovalo na nich 59,5 tis. žáků v denním studiu.⁴⁴ Kapacity středních škol jsou pro potřeby pražských dětí dostatečné, což se může vzhledem k demografické prognóze změnit.

Na 29 pražských vysokých školách studuje kolem 115 tisíc studentů, významnou část vysokoškolských studentů tvoří cizinci, kterých ve školním roce 2017/18 bylo 18,4 %⁴⁵. Část absolventů vysokých škol i po skončení zůstává v Praze a uplatňuje se na

⁴¹ MŠMT, Školné statistiky, dostupné na: <http://toiler.uiv.cz/rocnka/rocnka.asp>.

⁴² Český statistický úřad, Školy a školská zařízení 2018/2019: <https://www.czso.cz/csu/czso/b-zakladni-vzdelavani-celkem>.

⁴³ MŠMT, Statistická ročenka školství 2018/2019. Družiny a školní kluby. Dostupné na: <http://toiler.uiv.cz/rocnka/rocnka.asp>.

⁴⁴ Český statistický úřad, Statistická ročenka hl. města Prahy, dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/61311952/33012018charcz.pdf/d11ea643-c2ec-4d32-b183-bbd0eed3154c?version=1.1>.

⁴⁵ Český statistický úřad, Statistická ročenka hl. města Prahy 2019, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/20-vzdelavani-rdxeejb1t1>.

pražském trhu práce.⁴⁶ Velká část absolventů se bude v budoucnu potýkat s problémem zvyšujících se cen nájmu a bydlení v Praze a snižováním dostupnosti bydlení, což bude následně ovlivňovat i jejich rozhodování o rodině a dětech. Praha má zájem o udržení absolventů některých profesí, specificky pediatrů, praktiků, dětských psychiatrů a kvalifikovaných zdravotních sester, kterých je v Praze kritický nedostatek.⁴⁷

2.2.9. Zdravotní péče

V síti ambulantních specialistů chybí zejména dětské psychiatry a psychologové, dětské praktičtí lékaři a dětské stomatologové. Průměrný věk dětských praktických lékařů je v Praze nejvyšší v porovnání s ostatními kraji 35 % praktických lékařů v Praze starších 65 let a 45 % praktických lékařů pro děti a dorost je starších 65 let.⁴⁸

Počet lůžek v nemocnicích v kraji hl. m. Praha v roce 2018 byl 9.713. V roce 2016 se kraj podílel na celkovém počtu lůžek v nemocnicích v ČR z 16,2 %.⁴⁹ V Praze je dostatek akutních lůžek, chybí však lůžka následné péče. Pražská zdravotnická zařízení využívají z velké části obyvatelé dalších krajů a obcí České republiky – pouze 56 % kapacit pražských nemocničních lůžek využívají obyvatelé Prahy.

Spádová oblast pražského zdravotnictví je cca 2,5 mil obyvatel ČR, u některých specializací jsou to až 4 mil obyvatel ČR.⁵⁰ V Praze je ve srovnání s ostatními kraji vysoký zejména počet hospitalizací dětí z psychiatrických důvodů.⁵¹

2.2.10. Sociální a sociálně-zdravotní služby a neformální péče

Dalším důležitým prvkem podpůrné sítě rodiny jsou specializované sociální a sociálně-zdravotní služby, které kompenzují, doplňují a podporují různé rodinné funkce, jsou odborným doplňkem v situacích, kdy si rodiny samy pomoci nemohou, nebo kdy lidé vyžadují specifickou podporu. Potřeba těchto služeb se odvíjí od konkrétní situace jednotlivců, složení rodin a jejich specifických sociálních a ekonomických podmínek a mění se v průběhu životního cyklu.

V Praze je 156.000 osob, které se zapojují do péče o blízkého, z toho 99.000 osob pečuje intenzivně.⁵² Rodiny pečující o zranitelné anebo závislé členy rodiny, typicky o děti se zdravotním znevýhodněním anebo o křehké seniory⁵³, kde zajišťují 70-80 % péče,⁵⁴ potřebují pomoc specializovaných sociálních a sociálně-zdravotních služeb. Tyto služby mají odlehčit v dlouhodobé péči, umožnit rodinám a jejím členům plnit své přirozené rodinné funkce, zůstat v přirozeném prostředí, udržet v rodině pevné a zdravé vztahy a také doplnit péči o odborné úkony, kde laická péče nestačí. Důležitou pomocí pro pečující je poradenství, jehož prostřednictvím se rodiny orientují v situaci, ve zdrojích pomoci a podpory. Je závažným nedostatkem, že v Praze prakticky neexistuje koordinovaný systém podpory neformálně pečujících osob.⁵⁵ Navíc kapacita služeb podpory není dostatečná.

Praha patří mezi kraje s nejvíce rozvinutou sítí terénních a ambulantních služeb, jakými jsou pečovatelská a odlehčovací služba, osobní asistence, tísňová péče, centra denních služeb a denní stacionáře. Tyto služby jsou zajišťovány pro 17.784 osob.⁵⁶

Přesto je v Praze těchto služeb nedostatek: v roce 2017 nebylo v Praze uspokojeno 5,6 % (v absolutních číslech 815) žádostí o terénní sociální službu, např. Praha patří ke třem místům s nejvyšším převisem poptávky nad nabídkou služby osobní

⁴⁶ Český statistický úřad, Statistická ročenka hl. města Prahy, dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/61311952/33012018charcz.pdf/d11ea643-c2ec-4d32-b183-bbd0eed3154c?version=1.1>.

⁴⁷ ÚZIS, data za 2018, zatím nepublikováno.

⁴⁸ ÚZIS, data za 2018, zatím nepublikováno.

⁴⁹ Český statistický úřad, Sociální vývoj v Praze, dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/61312132/3301381802.pdf/9370d3de-4276-4222-a36c-15f8413cb068?version=1.1>. Český statistický úřad, Statistická ročenka hl. města Prahy, 2019 Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/21-zdravotnictvi-n6oeskz37f>.

⁵⁰ ÚZIS, data 2018, zatím nepublikováno.

⁵¹ ÚZIS, data 2018, zatím nepublikováno.

⁵² MPSV – Fond dalšího vzdělávání, projekt Podpora neformálních pečujících. Dostupné na: <https://koopolis.cz/sekce/knihovna/499-vystupy-projektu-podpora-neformalnich-pecovatelu>; Kalvach, Z. a kol. Podpora rozvoje komunitního systému integrovaných podpůrných služeb. Diakonie ČCE 2014.

⁵³ K termínu „křehkost“ resp. geriatrická křehkost (frailty) – viz např. Čevela, R. a kol. Sociální gerontologie. Grada 2014.

⁵⁴ Jeřábek, H. a kol. Rodinná péče o staré lidi. CESES FSV UK 2005.

⁵⁵ Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy pro období 2019-2021, dostupný na: http://socialni.praha.eu/jnp/cz/komunitni_planovani/strednedoby_plan_rozvoje_socialnich_sluzeb/index.html

⁵⁶ Regionální pohled na kapacitu terénních sociálních služeb (2019). Praha: MPSV.

asistence.⁵⁷ Současně je zde nedostatek kapacit odlehčovacích a preventivních služeb pro rodiny s dětmi s komplexními potřebami, stejně jako služby péče. Naopak je v Praze poměrně nízký počet neuspokojených žádostí o využití pečovatelské služby, počet odmítnutých klientů se na celkovém počtu klientů pohybuje mezi 0,4-5,6 %.⁵⁸

Některé služby, které jsou z hlediska pečujících rodin klíčové, v Praze prakticky chybí. Podle organizací sdružujících rodiče pečující o děti se zdravotním znevýhodněním chybí například krizová lůžka v případě náhlého „výpadku“ neformálního pečujícího (hospitalizace, krize v rodině, potřeba pečovat o dalšího člena rodiny atp.), zcela chybí pobytové odlehčovací služby pro děti s komplexními potřebami a pro děti i dospělé s autismem a chováním náročným na péči, nedostupné jsou také odlehčovací služby v terénní formě. Z výzkumu Veřejného ochránce práv plyne, že Praha je regionem s nejhorší dostupností rané péče, která poskytuje pomoc rodinám s dětmi se zdravotním znevýhodněním.⁵⁹

Stejně jako v jiných regionech i v Praze chybí multidisciplinární péče a provázanost zdravotních služeb s komunitními službami sociální péče. Např. v oblasti péče o děti a mládež ohrožené drogovou závislostí v Praze chybí systém provazující akutní zdravotní péči s navazující dlouhodobou péčí o dítě a jeho rodinu.

Pro ty, kteří již v rodinném či komunitním prostředí setrvat nemohou, by měla být dostupná pobytová zařízení s důstojným prostředím a péčí na území hlavního města Prahy v dostatečně husté síti, aby lidé mohli zůstat blízko svých rodin. Rozvinutá městská hromadná doprava neznamená, že není potřeba uvažovat o místní dostupnosti pobytových služeb – ze strany pečujících i zástupců městských částí zaznívá potřeba budovat hustou síť menších pobytových zařízení.⁶⁰ Zcela mimo tyto potřeby jsou mimopražská zařízení pro osoby se zdravotním znevýhodněním a seniory, která najdeme dokonce i v pohraničí a vzdáleném Heřmanově Městci v Pardubickém kraji. Mimo Prahu jsou umístovány i děti. Děti se zdravotním znevýhodněním, starších 6 let, umístěných do ústavní péče bylo v roce 2018 celkem 46. Z nich bylo 37 dětí umístěno v příspěvkových organizacích Prahy, které se nacházejí mimo území hlavního města.⁶¹ Pražané také běžně odcházejí do mimopražských zařízení na lůžka následné péče nebo za hospicovou péčí. Umístění mimo Prahu samozřejmě velmi komplikuje udržování rodinných vazeb.

Pro Prahu je specifická zvýšená poptávka po některých sociálních a zdravotních službách, které jsou využívány nejen obyvateli s trvalým bydlištěm na území Prahy, ale také z přilehlých regionů, případně cizinci, kterých žije v Praze nejvíce v ČR.

2.2.11. Bydlení

Praha je v České republice na prvním místě ve výši cen nemovitostí a ceny bytů mezi lety 2014 a 2018 vyrostly o téměř 68 %. Problémem jsou také náklady na bydlení, které v Praze tvoří až 41 % příjmu. Jak dále vyplývá z dat Eurostatu, meziroční růst cen byl v České republice sedmý nejvyšší v Evropské unii a v březnu 2018 dosahoval 7,5 %. Nejvýrazněji se problém vysokých cen dotýká Prahy, kde meziroční růst dále záleží na městské části či typu stavby.⁶²

Poptávka po nemovitostech živená levnými úvěry, touhou bydlet ve vlastním, snahou výhodně investovat a omezený počet nemovitostí v určitých místech vyvolává nárůst cen a nižší dostupnost bydlení.⁶³

Na trhu s nájemním bydlením jsou zejména mladé rodiny s dětmi, neúplné rodiny (matky s dětmi) či vícedětné rodiny pronajímateli vnímány jako „rizikové“, zejména pak pokud je z jejich strany čerpán příspěvek na bydlení.⁶⁴

Počet rodin v bytové nouzi je v Praze odhadován na 540.⁶⁵ Řada rodin žije v sub-standardním bydlení, a to včetně rodin s dětmi, které dlouhodobě žijí v prostředí ubytoven nebo azylových domů. Bydlení v neuspokojivých podmínkách má negativní

⁵⁷ Regionální pohled na kapacitu terénních sociálních služeb (2019). Praha: MPSV.

⁵⁸ Regionální pohled na kapacitu terénních sociálních služeb (2019). Praha: MPSV.

⁵⁹ Dostupnost sociálních služeb pro děti s postižením a jejich rodiny. Výzkum veřejného ochránce práv (2020)

⁶⁰ Informace z pracovních skupin ze setkání Magistrátu hlavního města Prahy s představiteli městských částí 29. 1. 2020 na Magistrátu.

⁶¹ Odbor sociálních věcí, Magistrát hl. města Prahy

⁶² Znamenáčková, A. (Ne)dostupnost bydlení v Praze. Policy Paper. Institut pro politiku a společnost 2018.

⁶³ Samec, T. a kol. Jak zajistit dostupné bydlení? Sociologický ústav AV ČR 2018.

⁶⁴ Lux, M. a kol. Podpora dostupnosti bydlení pro lidi akutně ohrožené sociálním vyloučením – mezinárodní perspektiva a návrhy opatření v ČR. Sociologický ústav AV ČR 2010.

⁶⁵ Klusáček, J. a kol. Zpráva o vyloučení z bydlení za rok 2018. Platforma pro sociální bydlení a LUMOS 2019.

vliv na jejich psychický a fyzický stav, kvalitu života, nebo prospěch a sociální začlenění dětí.

Bydlení je v Praze také nedostupné pro některé profese.

Chybí kapacity dostupného a sociálního bydlení pro široké spektrum Pražanů, kromě vlastních kapacit bydlení chybí také nástroje systémového řešení bytové nouze ohrožených rodin.⁶⁶

2.2.12. Stávající prorodinná politika v hlavním městě Praze

Situaci v oblasti prorodinné politiky v hlavním městě Praze zmapovala studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí.⁶⁷ Podle jejích zjištění:

- Prorodinné politice není na většině úřadů městských částí věnována cílená a soustavná pozornost. Žádná městská část nemá samostatnou komisi pro rodinnou politiku. Na 14 úřadech z 22 nepracuje žádná osoba, která by měla přímo v popisu pracovní činnosti oblast rodinné politiky.
- Role koordinátora jednotlivých oblastí rodinné politiky v Praze i na jednotlivých úřadech městských částí citelně chybí.
- Pouze sedm městských částí⁶⁸(Praha 3, Praha 6, Praha 7, Praha 12, Praha 15, Praha 16, Praha 22) má zpracovanou koncepci podpory rodin s dětmi, zpravidla ovšem jako součást jiného dokumentu (např. Strategická koncepce rozvoje sociální a zdravotní politiky a prevence rizikového chování, Komunitní plán).
- Potřeby rodin a plány na jejich naplňování jsou často zohledňovány v rámci komunitního plánování v jednotlivých městských částech. Šest městských částí (Praha 2, Praha 4, Praha 6, Praha 13, Praha 16, Praha 19) komunitní plánování neprovádí nebo ho nevyužívá pro rozhodování o realizaci projektů a činností pro podporu rodin.
- V Praze se nachází velký počet zařízení poskytujících služby pro rodinu a volnočasové aktivity pro děti, mládež a dospělé. Mnohé kluby pro mládež, mateřská a rodinná centra jsou podporovány ze strany úřadů městských částí (celkem 361 organizací). Přesto je v některých městských částech pociťována jejich nedostupnost.
- Projekty podporující mezigenerační pomoc probíhají ve všech městských částech, stejně jako preventivní opatření a vzdělávací akce proti negativním vlivům působícím na děti a mládež. Často jsou zapojeny školské organizace.

Představitelé městských částí a nevládních organizací zdůrazňují důležitost spolupráce mezi veřejnou správou a jejími příspěvkovými organizacemi, nevládními organizacemi, školami, orgány sociálně-právní ochrany dětí zdravotními službami apod. Podstatné je orientovat se na cíle služby a dopady na konkrétní rodinu a děti.⁶⁹ Jako pozitivní příklad dobré praxe jsou uváděny služby pro pečující (např. centra pro pečující), odlehčovací služby pro pečující atp.⁷⁰

V rámci přípravy tohoto materiálu bylo identifikováno mezi slabými stránkami současného stavu mj. to, že na úrovni hlavního města i městských částí chybí institucionální ukotvení prorodinné politiky, prorodinná politika není prioritním tématem Prahy, chybí specifické analýzy, hlavní město nekoordinuje prorodinnou politiku a nedostatečně komunikuje s partnery na různých úrovních města. Detaily viz příloha č. 5.3.1

⁶⁶ Kocman, D. a kol. Systémové řešení bytové nouze rodin a jednotlivců na úrovni obcí: náměty a doporučení pro města a obce s vysokou mírou bytové nouze. Platforma pro sociální bydlení 2019.

⁶⁷ Nešporová, O. Výsledky výzkumu: Rodinná politika v městských částech hl. m. Prahy. VÚPSV 2017.

⁶⁸ Podle dostupných informací má koncepci prorodinné politiky zpracovanou MČ Praha 7, 13, 18, 22 a také Praha 11 – podpora rodin je zde součástí Koncepce rozvoje sociálních a návazných služeb MČ Praha 11 2016 – 2020.

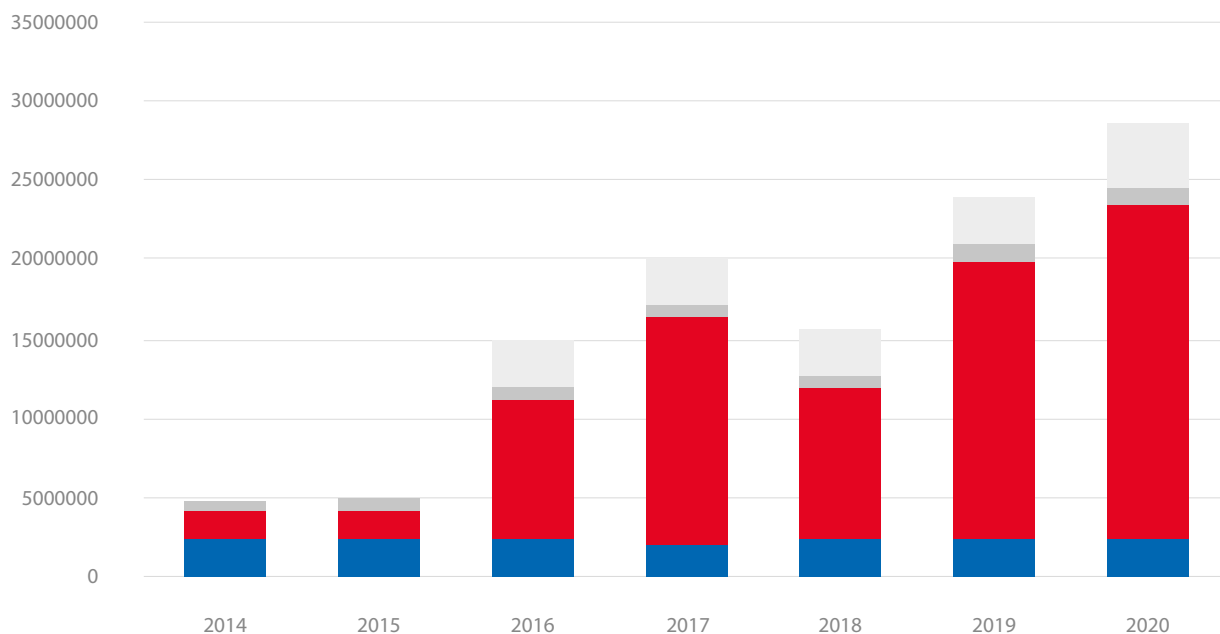
⁶⁹ Informace z pracovních skupin ze setkání Magistrátu hlavního města Prahy s představiteli městských částí 29. 1. 2020 na Magistrátu.

⁷⁰ Informace z pracovních skupin ze setkání Magistrátu hlavního města Prahy s představiteli městských částí 29. 1. 2020 na Magistrátu.

2.2.13. Stávající grantové programy a projekty

Grantová řízení jsou pravděpodobně nejviditelnější formou podpory hlavního města v oblasti rodinné politiky, jejíž míra má stoupající tendenci (viz Graf).

Granty rodinné politiky v letech 2014–2020

Hlavní město Praha a Ministerstvo práce a sociálních věcí spolupracují na realizaci systémového projektu z Evropského sociálního fondu „Koordinační opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Poznatky z realizace projektu mají být využity pro systémové nastavení podpory rodin a politiky sladění rodinného a pracovního života na území ČR a jeho stabilizaci, zkvalitnění a koordinaci místních (na úrovni městských částí) prarodinných politik prostřednictvím monitoringu a tvorby strategií.

Nepřímo rodinnou politiku podporují i další grantové programy, které jsou shrnuty v příloze 5.2.

3. Vize a priority prorodinné politiky

Základní strategické směřování a hlavní priority prorodinné politiky hlavního města Prahy vychází z klíčových hodnot vyjadřujících to, čeho si jako společnost ceníme na rodinách, jak chceme, aby podpora rodin v Praze vypadala, a k čemu má tato podpora vést. Hlavní město Praha si váží všech rodin pečujících o své blízké a zároveň si váží i prorodinných organizací, které poskytují pomoc a podporu rodinám a rovněž zajišťují přímou péči o jejich členy.

Hodnoty prorodinné politiky by se měly stát sjednocujícím prvkem pro městské části i všechny subjekty pracující s rodinami. Formulování a zejména promítnutí hodnot do praktických opatření by mělo vést k dalšímu posílení oceňování významu rodiny.

3.1. Výchozí hodnoty prorodinné politiky

Klíčovými hodnotami prorodinné politiky je **ocenění přirozeného prostředí rodin, samostatnosti a rozmanitosti rodin**, vytváření takové společenské atmosféry, která umožní rodinám naplňovat svá rozhodnutí a přesvědčení týkající se vlastních hodnot, způsobů péče, cílů rodinného i osobního života a **nezávislé fungování při zachování práv a uspokojování potřeb jejích jednotlivých členů**.

Dalšími důležitými hodnotami neoddělitelně spojenými s rodinami je **posilování mezigeneračních vztahů** podporujících mezigenerační soudržnost v celé společnosti a **rozvoj dobrých sousedských vztahů** podporujících vzájemnou solidaritu a péči o okolní prostředí. **Rozvoj péče o kvalitu životního prostředí a zdravý životní styl** je neoddělitelně spjat s rodinným životem.

Pro **udržování a budování dobrých celoživotních vztahů**, vzájemnou péči a relaxaci je důležitý **společně trávený čas**, kde důležitou roli hrají podmínky pro **sladění rodinného a pracovního života a nabídka dostupných aktivit**.

Prorodinná politika stojí na partnerské spolupráci a zapojení všech klíčových aktérů a překračuje resortní bariéry (detailní přehled hodnot prorodinné politiky je v **Příloze 5.1**).

3.2. Vize a priority prorodinné politiky

Praha je město přátelské k rodinám, kde jsou rodiny oceňovány a podmínky pro spokojený rodinný život motivují k zakládání rodin.

Pro naplnění celého potenciálu pražských rodin je potřeba systematicky odstraňovat fyzické i mentální bariéry ve veřejném prostoru, snižovat sociální vyloučení a diskriminaci ohrožených rodin a jejich členů v přístupu k práci, bydlení, vzdělávání a dalším veřejným službám, a poskytovat rodinám podporu tam, kde rodiny pro zdravý vývoj dětí nebo péči o závislé členy specifickou pomoc v podobě specializovaných služeb potřebují.

K hlavním prioritám Prahy patří:

- podpora významu rodiny ve společnosti a posilování vědomí a významu rodinných hodnot, jakými jsou manželství, trvalý vztah, vzájemná péče, láska a úcta, přirozené prostředí pro výchovu a rozvoj jednotlivců ve společnosti,
- vytváření podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života,

- pomoc rodinám při překonávání sociálních a ekonomických nerovností v přístupu na pracovní trh, k bydlení, vzdělání, zdravotní péči, kultuře, sportu a dalším službám a volnočasovým aktivitám,
- vytváření podmínek potřebných pro vznik, rozvoj a fungování sítě komunitních center, jakými jsou mateřská a vícegenerační centra, která účinně předcházejí rozvoji krizových situací v rodinách,
- posilování specializovaných služeb pro rodiny se specifickými potřebami např. v oblasti výchovy, vzdělávání, zdravotní anebo sociální péče
- posilování motivace rodin rozvíjet zdravý životní styl a pečovat o vlastní zdraví a životní prostředí,
- zajištění informovanosti rodin o zdrojích pomoci a podpory,
- rozvoj sítě podpory rodin pečujících o dlouhodobě znevýhodněné členy rodiny jako jsou prarodiče anebo děti se zdravotním znevýhodněním,
- pomoc ohroženým rodinám jako jsou rodiče samoživitelé, rodiny se třemi a více dětmi, rodiny ohrožené chudobou.

4. Opatření prorodinné politiky

Základními nástroji implementace prorodinné politiky jsou tři okruhy opatření:

- 1. Institucionální opatření**, kterými bude prorodinná politika ukotvena v hlavním městě Praze a městských částech.
- 2. Infrastrukturní opatření** zaměřená na rozvoj kapacit podpůrných služeb pro rodinu včetně financování a zajištění lidských zdrojů.
- 3. Analytická a koncepční opatření** spočívající v systematickém sběru a analýze dat o potřebách a zdrojích podpory rodin na území hlavního města, mapování inovací a navrhování jejich uplatnění v pražské prorodinné politice.

Opatření budou rozpracována do patnáctiměsíčního akčního plánu, kterým budou stanoveny klíčové kroky, odpovědnosti a termíny. Realizace následujících opatření vyústí do koncepce podpory rodin hlavního města Prahy.

4.1. Institucionální opatření

Tímto souborem opatření bude prorodinná politika ukotvena v hlavním městě Praze a městských částech.

4.1.1. Vytvoření komise prorodinné politiky na úrovni hlavního města Prahy

Cíl opatření: Rada hlavního města Prahy má k dispozici poradní orgán zahrnující zástupce všech relevantních resortů na politické úrovni i na úrovni úřadu. Díky zapojení všech relevantních resortů se prorodinná politika stane nedílnou a respektovanou součástí rozvoje Prahy a bude přítomna ve strategických plánech hlavního města Prahy.

Je nezbytné, aby město reagovalo na potřeby rodin na různých úrovních a v různých oblastech. Prorodinná politika, pokud má být dobře implementována, nutně vstupuje do řady resortů, jakými jsou zejména bydlení, školství, sociální věci, zdravotnictví. Z toho důvodu je nezbytné spolupracovat na úrovni politické i praktické, což umožní meziresortní projednávání navrhovaných opatření.

Díky ustavené spolupráci na úrovni radních a vedení úřadu se hodnoty prorodinné politiky promítnou do dalších relevantních strategických dokumentů hlavního města návazně i městských částí.

Aktivity vedoucí k naplnění opatření prorodinné politiky jsou v kompetenci radní pro oblast sociálních věcí a zdravotnictví, která spolupracuje s dalšími radními především z oblasti školství, bydlení atp. Výkonnou silou realizace jednotlivých kroků je specialista/ka rodinné politiky Magistrátu hlavního města Prahy.

V těch případech, kdy pro realizaci potřebných prorodinných opatření nebude postačovat stávající právní rámec, může komise doporučit využití zákonodárné iniciativy hlavního města Prahy.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Nízká	Vysoká

4.1.2. Vytvoření platformy prorodinné politiky

Cíl opatření: Na poli prorodinné politiky hlavní město Praha ve své metodické a koordinační roli zajišťuje prostředí pro dostatečné zapojení všech stěžejních partnerů.

Za účelem široké odborné debaty o všech důležitých aspektech prorodinné politiky hlavní město Praha vytváří prostor pro diskusi všech klíčových aktérů, jakými jsou zejména městské části, poskytovatelé služeb pro rodinu včetně mateřských center a specializovaných sociálních a sociálně-zdravotních služeb, vzdělavatelé, zaměstnavatelé atd.

Platforma prorodinné politiky bude hrát klíčovou roli v přípravě navazujících strategických dokumentů prorodinné politiky hlavního města Prahy a v zajišťování obsahové provázanosti prorodinné politiky s dalšími strategickými dokumenty města zejména v následujících oblastech:

- sociální služby
- služby podpory vhodně navazující na sociální služby
- zdravotní péče
- bydlení
- školství
- prevence kriminality vzdělávání
- bezpečnost
- volný čas
- životní prostředí

V rámci platformy budou fungovat tematicky anebo místně zaměřené pracovní skupiny věnující se výše uvedeným tématům a realizující specifické úkoly s tím spojené.

Platforma sehraje důležitou roli v participaci městských částí, organizací věnujících se podpoře rodin a zastupujících zájmy rodin tak, aby byly využity zkušenosti a poznatky a zohledněny potřeby rodiny. Existence platformy zajistí, aby nebyla přehlédnuta témata důležitá z pohledu rodin a aby vedení města znalo problémy a mohlo je řešit.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Nízká	Vysoká

4.1.3. Defnování kompetencí na všech úrovních města

Cíl opatření: Prorodinná politika je v hlavním městě Praze vytvářena v jasně definovaných strukturách, kde každá z úrovní města má jasně vymezené role a úkoly.

Hlavní město má jako kraj nezastupitelnou koordinační i metodickou úlohu, která se musí promítnout i do tvorby prorodinné politiky vůči velkým i malým městským částem za účelem územní podpory a tematické spolupráce.

Na základě konzultací s partnery prorodinné politiky z městských částí, s experty i zástupci neziskových organizací byl stanoven set kompetencí na úrovni hlavních, klíčových aktérů prorodinné politiky – hlavního města Prahy a městských částí. Cíle a hodnoty prorodinné politiky nemohou být naplňovány bez zapojení poskytovatelů služeb pro rodinu a zaměstnavatelů, jejichž role v systému je však zcela dobrovolná.

Hlavní město Praha zajišťuje v prorodinné politice tyto úkoly:

- je hlavním nositelem prorodinné politiky
- vede přípravu a realizaci strategií s celopražským významem
- poskytuje koordinační a metodické vedení městským částem
- shromažďuje a zpracovává informace získané z městských částí a dalších zdrojů
- mapuje potřeby rodin a spolupracuje při tom s městskými částmi
- síťuje propojení a součinnost s městskými částmi, iniciuje komunikaci mezi městskými částmi a dalšími aktéry prorodinné politiky
- zajišťuje informovanost rodin (speciální web, sociální sítě a další komunikace)
- zřizují a spolufinancují organizace poskytující služby celoměstského významu
- zajišťují koordinaci aktivit pro rodiny u svých zřizovaných organizací ve všech relevantních oblastech
- zaštiťuje akce celoměstského významu
- zajišťuje zohledňování potřeb rodin ve svých koncepcích, činnostech a organizacích

Městské části se svěřenou rozšířenou působností (1-22) v rámci prorodinné politiky zajišťují zejména tyto úkoly:

- koordinují prorodinnou politiku na území svém i menších městských částí, a to především v rámci komunitního plánování
- jsou v přímém kontaktu s rodinami
- mapují potřeby rodin i dostupné služby a aktivity pro rodiny na svém území ve spolupráci s hlavním městem Prahou a poskytují mu je k dalšímu využití
- sdílejí informace s hlavním městem Prahou
- zřizují a spolufinancují organizace poskytující služby lokálního významu
- zajišťují koordinaci aktivit pro rodiny u svých zřizovaných organizací (především MŠ a ZŠ)
- zaštiťují akce lokálního významu
- zajišťují zohledňování potřeb rodin ve svých koncepcích, činnostech a organizacích

Městské části 23 – 57 v rámci prorodinné politiky mohou zajišťovat tyto role:

- jsou v přímém kontaktu s rodinami
- mapují potřeby rodin i dostupné služby a aktivity pro rodiny na svém území ve spolupráci s hlavním městem Prahou
- sdílejí informace s hlavním městem Prahou
- zřizují a spolufinancují organizace poskytující služby lokálního významu
- zajišťují koordinaci aktivit pro rodiny u svých zřizovaných organizací (především MŠ a ZŠ)
- zaštiťují akce lokálního významu
- zajišťují zohledňování potřeb rodin ve svých koncepcích, činnostech a organizacích

Poskytovatelé služeb pro rodinu (sociální služby, komunitní centra pro rodinu apod.)

- přispívají k naplňování cílů a priorit prorodinné politiky
- informují o své činnosti a aktivitách hlavní město Prahu
- podílejí se na komunitním plánování
- jsou aktivní v síťových platformách pražské prorodinné politiky

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Nízká	Střední

4.1.4. Personální kapacity koordinace prorodinné politiky

Cíl opatření: Hlavní město Praha disponuje přiměřenou personální kapacitou pro realizaci opatření prorodinné politiky i přípravu střednědobého plánu podpory rodin.

V současné době je prorodinná politika na úrovni hlavního města Prahy koordinována jednou pracovnící odbor sociálních věcí, která se věnuje převážně administraci grantového programu. Pro koordinaci účinných opatření a přípravu střednědobého plánu podpory rodin je potřeba rozšířit personální zajištění min. na dvě osoby.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Střední	Rychlá

4.2. Infrastrukturní opatření

Následující opatření jsou zaměřena na rozvoj kapacit služeb a dalších zdrojů podpory rodin. Vychází ze zkušeností a dostupných analýz a s ohledem na to zahrnují pouze omezený okruh oblastí. Všechna opatření jsou realizovatelná během následujících 18 měsíců, tj. do června roku 2022, kdy bude připraven navazující střednědobý plán podpory rodin.

4.2.1. Komunitní centra pro rodiny a vzájemnou pomoc

Cíl opatření: Pro pražské rodiny jsou dostupná lokální centra nabízející místním rodinám podle místních potřeb pomoc a podporu. Nabídka center je nízkoprahová a jejich činnost je provázána se sítí specializované podpory pro rodiny.

Nízkoprahová, široce dostupná komunitní centra s nabídkou pomoci a aktivit pro rodiny vznikající zdola, z iniciativy místních lidí pro místní lidi jsou prvním stupněm prevence nejrůznějších problémů, se kterými se rodiny často potýkají.

Centra představují přirozenou cestu, jak z iniciativy místních lidí řešit problémy v zárodku, a jak rodinám zprostředkovat odbornou pomoc tam, kde laická nestačí. Za tímto účelem bude vytvořen **model zapojení komunitních center pro rodinu do místních systémů** zdravotních a sociálních služeb včetně poradenství, sociálně právní ochrany dětí a dalších svépomocných i odborných služeb.

Současně budou centra sloužit jako přirozená **místa budování mezigenerační soudržnosti a solidarity** mezi lidmi a budou stabilně **připravena přepnout do krizového modu** v situacích jako je epidemie COVID-19, kdy přínos komunitních aktivit byl nedocenitelný a ničím nenahraditelný.

Hlavní město Praha změní přístup z dnešního pasivního přístupu k existující síti center do aktivního tím, že **posílí síťování a využívání místních prorodinných aktivit pro ohrožené rodiny a v součinnosti s městskými částmi přitáhne centra k aktivní spolupráci** na tvorbě místních politik.

Hlavní město Praha ve spolupráci s městskými částmi a se zapojením dalších odborníků vytvoří **standardizované podmínky pro zapojení komunitních center pro rodinu do sítě** specializovaných služeb a poskytne centrům **transparentní a předvídatelný mechanismus financování** z prostředků rozpočtů města i městských částí, protože investice do prevence a časné pomoci je nejefektivnějším způsobem řešení problémů.

Nové podmínky financování budou platit od r. 2022.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Nízká	Střední

4.2.2. Sladování rodinného a profesního života

Cíl opatření: Zaměstnavatelé uplatňují zavádění opatření pro sladování rodinného a pracovního života svých zaměstnanců.

Důležitou podmínkou pro sladění rodinného a profesního života je možnost přizpůsobit pracovní podmínky péče o děti nebo jiné závislé členy rodiny. Flexibilní formy práce, jakými jsou zejména zkrácené úvazky, sdílená pracovní místa, pružná pracovní doba, možnost práce z domova, nabídka péče o malé děti atd. stále nejsou dostatečně dostupné a limitují pečující členy rodin v přístupu k pracovnímu uplatnění.

V první fázi posílí hlavní město Praha svá vlastní prorodinná opatření významného zaměstnavatele s cílem posílit svou společenskou odpovědnost a zlepšit naplňování principu prorodinné politiky. Proběhne **nezávislé posouzení (audit) zaměřený na naplňování základních prorodinných opatření v zaměstnavatelské oblasti** (flexibilní formy práce, management mateřská/rodičovská dovolená, péče o blízkou osobu, rovné příležitosti atd.) **a v oblasti prorodinných aktivit** (výhody pro rodiny s dětmi, podpora volnočasových aktivit pro děti, podpora mezigeneračního soužití a podpora seniorů atd.). Ve vazbě na výsledky nezávislého hodnocení budou v obou hodnocených oblastech navržena nová, prorodinná pravidla. Zkušenosti hlavního města a městských částí budou sdíleny s městskými organizacemi.

Specifickým úkolem na poli sladování rodinného a pracovního života je vytvoření podmínek pro vybrané profese, které na území hlavního města Prahy velmi chybí – jsou to zejm. specialisté z oborů pediatrie, praktického lékařství, dětské psychiatrie a psychologie, stomatologie a zdravotní sestry. Výhodou Prahy je přítomnost studentů medicíny, úkolem Prahy pak tyto studenty motivovat k tomu, aby zde zůstali. Ve spolupráci se studentskými organizacemi, vysokými školami, nemocnicemi a městskými částmi **připraví hlavní město Prahy plán, jak výše uvedené profese v Praze udržet**. Součástí práce bude návrh opatření na poli sladování rodinného a profesního života včetně např. dostupného bydlení.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.2.3. Koordinace podpory a pomoci rodinám ohroženým chudobou

Cíl opatření: Rodiny ohrožené chudobou nacházejí v hlavním městě Praze účinnou pomoc vyrovnávající jejich příležitosti a posilující sociální začlenění.

Pražské rodiny jsou ohroženy chudobou navzdory tomu, že Praha je bohatým regionem. V zařízeních ústavní výchovy se stále ocitají děti kvůli nedostupnosti bydlení, některé děti nechodí na obědy a nemohou využít program obědy zdarma, rodiny si nemohou dovolit využívat kulturní anebo sportovní volnočasovou nabídku pro děti kvůli nedostatku financí, rodiny si nemohou dovolit jednorázový výdaj v řádu několika tisíc na nákup pračky apod. Na všechny tyto situace **existují opatření, ale nabídka pomoci je roztržštěná, nekoordinovaná**. Jednotlivé segmenty péče o děti a rodinu nedostatečně spolupracují.

Bude **vytvořena mapa existujících prorodinných benefitů, rodinných slev a dalších specificky zaměřených podpůrných programů a aktivit včetně pomoci komunitních center**. Hlavní město připraví rámec pro realizátory komerčních

volnočasových aktivit pro rodiny tak, **aby firmy mohly uplatnit principy společenské odpovědnosti** co neefektivnějším způsobem a ve spolupráci se sítí podpory pro rodiny ohrožené chudobou.

Současně vznikne **meziresortní pracovní skupina** zahrnující zejména bydlení, sociální a zdravotní služby, vzdělávání, sociálně-právní ochranu s cílem najít model provázané spolupráce s využitím případových studií. Výsledkem bude algoritmus, který propojí existující i nově vznikající zdroje podpory pro zajištění pomoci rodinám ohroženým chudobou.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.2.4. Podpora rodin při výchově a péči o děti a prevence odebírání ohrožených dětí z rodin

Cíl opatření: Rodiny, které potřebují pomoc při výchově dětí, využívají provázaný systém pomoci profesionálních služeb a dobrovolnických aktivit.

Přestože síť pomoci a podpory ohroženým rodinám je v hlavním městě Praze rozvinutá, je stále ještě příliš mnoho dětí z rodin odebíráno a vyrůstá v ústavních zařízeních. Příliš mnoho dětí je z rodiny odebráno pozdě – přichází ve velmi špatném stavu, po útrapách, kterým se dalo předejít. K tomu dochází, protože služby často nemají dostatečnou kapacitu a nástroje, aby problémy zachytily včas. Naším záměrem je, aby služby byly nízkoprahové a přišly za rodinou, ne aby rodina chodila za nimi, zároveň aby se problémy identifikovaly včas např. v rámci prevence na školách, působením NZDM či rodinných a mateřských center.

Osvojitelské rodiny nemají běžně dostupnou podporu při výchově dětí s mnohdy velmi traumatizujícími zážitky. Praha plánuje **posílit pěstounskou péči** s cílem dát možnost všem dětem vyrůst v rodinném prostředí. To vše ukazuje na **nutnost posílit systém podpory biologických i náhradních rodin**, které potřebují pomoc při výchově dětí.

Hlavní město Praha se zaměří na **podporu spolupráce mezi odbory sociálně-právní ochrany dětí, školami a školskými zařízeními, příspěvkovými organizacemi, nevládními organizacemi pověřenými k výkonu sociálně právní ochrany** i dalšími organizacemi, které se věnují pomoci rodinám, k jakým patří komunitní centra pro rodiny, sociální služby a dobrovolnické organizace. Intervence budou zaměřeny nejen na řešení vzniklých problémů, ale také na jejich včasnou identifikaci a prevenci.

Bude **posílena kapacita sociálně aktivizačních služeb a dalších sociálních služeb**, které se věnují rodinám ohroženým odebráním dítěte, nebo rodinám, kam bylo dítě po předchozím odebrání vráceno. Bude vytvořena nabídka doprovázení rodin odebraných dětí, aby se do nich dítě mohlo vrátit poté, co situaci napraví a prokáží dostatečné rodičovské kompetence. Dále bude posílena kapacita organizací doprovázejících pěstouny a specializovaná pomoc pro osvojitelské rodiny.

Bude rozvíjena kvalita práce s rodinami. Příklady vynikající praxe i osvědčené inovace ze zahraničí budou přenášeny do každodenní praxe všech organizací a institucí podporujících rodiny a rodičovské kompetence.

Za účelem posílení sítě pomoci bude podporováno dobrovolnictví finančně i metodickou pomocí.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.2.5. Služby podporující rodinné a neformální pečující jako nástroj prevence institucionalizace

Cíl opatření: Rodiny, které pečují o své členy (například děti se zdravotním znevýhodněním) mají k dispozici specializované služby a mohou díky tomu lépe vykonávat péči v přirozeném prostředí; rodiny, které nemohou o svého člena pečovat, mají možnost využívat pobytové služby komunitního typu v hlavním městě Praze.

Dostupnost specializovaných služeb je klíčová pro udržitelnou neformální péči v rodinách, která se (sama nebo sdílenou formou spolu se sociálními a zdravotními službami) dlouhodobě stará o osoby s vysokou mírou potřeb podpory a ošetrovatelské péče. Přispívá se tak k prevenci únavy, vyhoření a přetížení pečujících, což pro systém sociálních a zdravotních služeb představuje základní nástroj zajištění udržitelnosti celého systému péče, který na neformální péči navazuje a nemohl by bez ní fungovat.

Hlavní město Praha využije střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb (základní i doplňková síť) a strategické investiční akce k navýšení kapacit odlehčovacích služeb, včetně odlehčovacích služeb terénních, denních center, center denních služeb, služeb rané péče, které patří mezi sociální služby umožňující neformálním pečujícím kombinovat péči o člověka v domácím prostředí s pracovními a dalšími sociálními rolemi.

Spolu s tím hlavní město posílí podporu pro rodinné a neformální pečující pomocí informování, vzdělávání a nabídky osvojení praktických dovedností potřebných k výkonu neformální péče.

Hlavní město společně s městskými částmi připraví program rozvoje koordinovaného systému podpory neformálně pečujících osob, například posílením specializované obecní práce v oblasti dlouhodobé péče o seniory nebo péče o děti se zdravotním znevýhodněním.

Zacílení grantových programů v oblasti rodinné politiky bude upraveno tak, aby se zvýšila dostupnost také neformálních odlehčovacích programů, které doplňují systém profesionální podpory a nabízejí respitní službu v rodinách aktivizací a koordinací tzv. přirozené podpory (tj. sousedů, přátel, kolegů a dalších dobrovolníků).

Kromě posílení stávajících sítí služeb hlavní město Praha zmodernizuje a zefektivní vlastní příspěvkové organizace, které budou vyplňovat důležité chybějící prvky podpory, zejména v oblasti péče o děti s komplexními potřebami tak, aby rodiny nebyly nucené posílat své děti do mimopražských zařízení, aby služby odpovídaly nárokům na komunitní služby a formou sociálních služeb umožňovaly život co nejvíce připomínající život v rodině i dětem se závažným zdravotním, či jiným znevýhodněním.

V neposlední řadě se hlavní město zasadí o posílení dlouhodobé a specializované náhradní rodinné péče pro děti se sociálním i zdravotním znevýhodněním, a to nejen v oblasti náboru a příprav, ale také v oblasti doprovázení a dlouhodobé podpory náhradní rodinné péče pro nejohroženější děti.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Vysoká	Střední

4.2.6. Internetový portál pro pražské rodiny a další formy osvěty

Cíl opatření: Informace o prarodinných aktivitách na území hlavního města Prahy jsou dostupné rodinám i všem, kteří potřebují zprostředkovat rodinám odkazy na důležité služby, iniciativy a aktivity.

Portál bude obsahovat aktuální informace o proročinných aktivitách zajiřtovaných hlavním městem Prahou a městskými částmi, městskými, státními a nevládními organizacemi i dalšími nezávislými iniciativami. Portál bude určen přímo pro veřejnost, ale budou jej také využívat nejrůznější profesionálové za účelem odkazování na výhody, aktivity a služby určené pro rodiny.

Za přípravu a provoz portálu bude odpovídat hlavní město Praha, které při jeho provozování bude spolupracovat s dalšími subjekty. Pro administraci portálu bude potřeba vyčlenit 0,5 pracovního úvazku na odboru sociálních věcí.

Za účelem lepšího informování rodin o zdrojích podpory budou rovněž využity přirozené komunikační kanály, jakými jsou např. zdravotní služby (zejm. pediatři a praktiční lékaři), školy a školská zařízení apod.

Praha bude usilovat také o osvětu nejřirší veřejnosti s cílem pomoci porozumět, že pomoc při výchově a péči o děti je normální.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.2.7. Grantová podpora proročinné politiky hlavního města Prahy

Cíl opatření: Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti rodinné politiky zajiřtuje transparentně předvídatelné financování proročinných aktivit a programů v souladu s prioritami a cíli proročinné politiky.

Grantový program hlavního města Prahy bude upraven ve vazbě na schválené priority a opatření proročinné politiky, navazující střednědobý plán podpory rodin, plánovanou analýzu dopadů proročinných projektů financovaných z prostředků města a dalších zdrojů, zejm. OP Pól růstu.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Vysoká	Střední

4.3. Analytická a koncepční opatření

Tato část opatření spočívá v systematickém sběru a analýze dat o potřebách a zdrojích podpory rodin na území hlavního města, mapování inovací a navrhování jejich uplatnění v pražské proročinné politice.

4.3.1. Výzkum potřeb pražských rodin

Cíl opatření: Hlavní město Praha i městské části mají k dispozici kvalitní informace o potřebách pražských rodin nezbytné pro rozhodování o infrastrukturních opatřeních proročinné politiky.

Ve spolupráci s městskými částmi a dalšími aktéry proročinné politiky hlavního města Prahy bude navržen a zadán výzkum zaměřený na potřeby pražských rodin.

Součástí zadání bude také návrh efektivního budoucího systému šetření potřeb tak, aby hlavní město Praha i jednotlivé městské části měly i do budoucna k dispozici dostatek kvalitních dat pro rozhodování o strategii podpory rodin.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Významný	Střední	Střední

4.3.2. Analýza grantových programů a hodnocení dopadů

Cíl opatření: Hlavní město Praha zná praktický dopad finančních prostředků uvolňovaných z vlastního rozpočtu na realizaci projektů zaměřených na podporu rodin.

Bude provedena analýza dosavadních grantových programů na podporu rodin a evaluace realizovaných projektů včetně věcně relevantních projektů financovaných z prostředků OP Pól růstu. Návazně na to bude navržena úprava grantového programu pro podporu rodin tak, aby finanční prostředky lépe podporovaly naplnění strategických cílů prorodinné politiky. Současně bude navržen systém evaluace projektů s cílem zajistit trvalý přehled o dopadech využívání veřejných peněz na prorodinnou politiku.

Dále bude nastaven systém hodnocení dopadů dalších realizovaných opatření prorodinné politiky a pomoc s evaluací bude nabídnuta také městským částem.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.3.3. Prevence domácího násilí

Cíl opatření: Hlavní město Praha má přehled o problematice domácího násilí a plán zaměřený na jeho prevenci postavený na systému kvalitních služeb včetně preventivních opatření.

Bude provedena studie zaměřená na problematiku domácího násilí a násilí v rodině, se specifickým důrazem na služby zaměřené na dětské oběti a svědky domácího násilí a na násilí na seniorech, které není stále dostatečně ani zmapováno.

Současně bude zmapována síť služeb a dalších opatření zaměřených na domácí násilí a budou navržena doplňující opatření.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.3.4. Potřeby rodin v oblasti bydlení

Cíl opatření: Hlavní město Praha zná potřeby rodin, pro které je bez vnější podpory města anebo státu bydlení v Praze nedostupné, a dopady opatření realizovaných ve prospěch rodin ohrožených ztrátou bydlení.

Problematika bydlení je velmi široká a jen z části se dotýká rodin, které jsou ohroženy ztrátou bydlení, nebo které žijí v sub-standardním bydlení. V rámci realizace tohoto opatření budou analyzovány dopady služeb a dalších opatření tak, aby připravovaná střednědobá koncepce prorodinné politiky obsahovala pouze efektivní nástroje řešení bytové politiky pro nízko-příjmové rodiny.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Střední	Střední	Střední

4.3.5. Střednědobá koncepce prorodinné politiky

Cíl opatření: Hlavní město Praha má střednědobý plán podpory rodin, který vychází z kvalitních dat, zahrnuje všechny relevantní oblasti a je finančně udržitelný.

V průběhu roku 2021 bude zpracována koncepce podpory rodin na území hlavního města Prahy. Bude vycházet z dat zjištěných analýzou potřeb rodin v Praze, aktuálních prorodinných opatření realizovaných hlavním městem Prahou, městskými částmi a dalšími organizacemi.

Koncepce bude zahrnovat všechny relevantní oblasti, zejména sociální, zdravotní, bydlení, školství a další. Součástí koncepce bude také stanovení přiměřené personální kapacity na všech úrovních města, tj. Magistrátu hlavního města Prahy a úřadů velkých i malých městských částí a zdroje a způsob financování jednotlivých opatření.

V rámci přípravy koncepce budou provedeny rešerše a chybějící dílčí analýzy.

Do přípravy budou zapojeni zástupci všech relevantních cílových skupin. Klíčovou roli bude v přípravě hrát platforma prorodinné politiky. Výsledný návrh bude před projednáním v orgánech města konzultován s veřejností.

Dopad	Nákladnost	Rychlost realizace
Vysoký	Střední	Střední

4.4. Finanční dopady navrhovaných opatření pro roky 2021-2022

	z toho pro 2021	z toho 2022
Institucionální opatření	0	2.150.000 Kč
Infrastrukturní opatření	28.800.000 Kč	29.270.000 Kč
Analytická a koncepční opatření	0	1.600.000 Kč
Celkem	28.800.000 Kč Poznámka: Výdaje pro rok 2021 jsou kryty již schváleným rozpočtem (usnesení ZHMP č. 22/1 ze dne 17. 12. 2020).	33.020.000 Kč Poznámka: 4.2.7. Grantová podpora prorodinné politiky hlavního města Prahy – výdaje pro rok 2022 se ještě mohou změnit ve vazbě na aktuální ekonomickou situaci.

5. Přílohy

5.1. Hodnoty prorodinné politiky

Důležitým vodítkem pro formulování vizí, cílů i opatření prorodinné politiky jsou hodnoty vyjadřující to, čeho si jako společnost ceníme na rodinách a jak chceme, aby podpora rodin v Praze vypadala. Hodnoty prorodinné politiky by se měly stát sjednocujícím prvkem pro městské části i všechny subjekty pracující s rodinami.

Formulování a promítnutí hodnot do praktických opatření by mělo vést k dalšímu posílení oceňování významu rodiny.

Soběstačnost

Opatření prorodinné politiky mají vytvářet prostor pro odpovědnou volbu rodiny, aby rodina mohla fungovat nezávisle. Proto hlavní město Praha:

- vytvoří prorodinné klima a posílí hodnotu rodiny,
- podpoří samostatnost rodiny, její stabilitu, svobodnou volbu a odpovědnost za ni,
- zvýší informovanost rodin v oblasti existujících služeb pro rodiny, prevence, poradenských i volnočasových služeb atp.,
- podpoří programy posilování rodičovských a dalších kompetencí, které umožní nezávislé a bezproblémové fungování rodin,
- podpoří rozvoj rovných příležitostí pro všechny pečující i ty, o které je pečováno,
- podpoří rozvoj dostupného bydlení pro rodiny s dětmi a seniorské domácnosti, vč. inovativních projektů sdíleného (mezigeneračního) bydlení atp.
- podpoří rozvoj služeb azylového ubytování pro rodiny v nouzi a rozvoj pečovatelských služeb a zařízení pro ty, kteří potřebují péči, i pro pečující (např. svépomocné skupiny, centra pro pečující atp.).

Respekt a diverzita

Opatření prorodinné politiky mají být otevřená různorodosti a jinakosti rodin, svobodnému životnímu stylu rodiny s ohledem na zachování práv a uspokojování potřeb jejich jednotlivých členů. Ze své podstaty by měla opatření na podporu respektu a diverzity procházet celou společností. Proto hlavní město Praha:

- podpoří aktivity pro rodiny vyjadřující respekt ke všem formám rodiny,
- podpoří aktivity zaměřené na multikulturní prostředí rodin a podmínky pro integraci rodin cizinců,
- ocení rodinné pečující a pečující jako výraz respektu k jejich poslání.

Mezigenerační soudržnost

Opatření prorodinné politiky mají posilovat dobré vztahy mezi generacemi. Proto se do všech cílů a opatření promítá vyvážený přístup ke všem generačním skupinám a mezigenerační opatření jsou promítána do všech programů napříč městskými částmi. Proto hlavní město Praha:

- podpoří rozvoj a budování rodinných vazeb a mezigenerační solidaritu,
- podpoří programy mezigenerační spolupráce a setkávání se zaměřením na různé věkové skupiny dětí a mládeže i seniorů, nejen děti v předškolním věku,
- zaměří pozornost na propojování a spolupráci služeb pro seniory a děti,
- zefektivní systémy zaměřené na vyhledávání osamělých seniorů a seniorek a podpoří aktivity snižující exkluzi seniorů ze společnosti.

Komunita a dostupnost

Opatření prorodinné politiky mají podporovat místní společenství, která staví na dobrých sousedských vztazích, vzájemné solidaritě a péči o okolní prostředí. Komunitní princip služeb je důležitý i z hlediska místní i finanční dostupnosti služeb v městských částech i v celé Praze, která je oproti jiným krajům specifická krátkými vzdálenostmi. Proto hlavní město Praha:

- podpoří fungování a rozvoj mateřských center (komunitních, rodinných apod.),
- podpoří rozvoj sousedských vztahů a komunitního života,
- zapojí rodiny a komunity do plánování, a představitele a představitelky nevládních organizací zapojí do poradenských procesů,
- podpoří místní (služby by měly být dostupné v místě bydliště, případně v dostupné vzdálenosti na území Prahy) a finanční dostupnost služeb pro rodiny v Praze, aby nedocházelo k rozdělování rodinných svazků,
- podníká spolupráci mezi magistrátem, městskými částmi, zaměstnavateli i poskytovateli služeb s cílem funkční a dostupné sítě služeb pro rodiny.

Spolupráce

Opatření prorodinné politiky mají propojovat všechny aktéry tak, aby společně naplňovali cíle prorodinné politiky. Proto hlavní město Praha:

- podpoří síťování a spolupráci aktérů prorodinné a související politiky napříč sektory,
- podpoří spolupráci organizací sociálních a návazných služeb a sociální politiky se školskými institucemi, zdravotními zařízeními atp.,
- zahájí a posílí spolupráci se zaměstnavateli na realizaci prorodinné politiky prospěšné pro obyvatele Prahy,
- identifikuje možnosti pro rozvoj projektů společně realizovaných veřejným, neziskovým a soukromým sektorem v oblasti prorodinné politiky.

Zdraví, udržitelný život, bezpečné město

Opatření prorodinné politiky mají podporovat životní styl a způsoby rozhodování ohleduplné k životnímu prostředí i vlastnímu zdraví. Ohled na životní prostředí a zdravý životní styl se musí promítat do veškerých opatření prorodinné politiky. Proto hlavní město Praha:

- podpoří osvětové a vzdělávací akce v oblasti udržitelného života a zdraví,
- podpoří prevenci v péči o zdraví u všech rodin,
- podpoří sociálně-zdravotní služby v oblasti duševního zdraví pro rodiny, s důrazem na děti, mladé lidi a rodiče,
- pro rodiny v situaci sociálního vyloučení připraví specifické osvětové a další podpůrné aktivity,
- podpoří dostupné a kvalitní stravování v mateřských a základních školách, s důrazem na specifické programy pro děti z ohrožených rodin,
- podpoří preventivní opatření v oblasti bezpečného města pro rodiny,
- zajistí bezpečnou dopravu a pohyb po městě, především dětí a seniorů,
- rozvine vzdělávací a informační aktivity podporující bezpečnou dopravu a pohyb dětí a seniorů po městě,
- podpoří rozvoj cyklistické a pěší dopravy po městě, která posiluje zdravý životní styl.

Čas pro rodinu

Opatření prorodinné politiky mají podporovat rodiny ve vytváření prostoru pro péči o závislé členy rodiny (dětí, prarodiče) a posilování mezigeneračního rodinného společenství s důrazem na budování celoživotních vztahů. Proto hlavní město Praha:

- podpoří sladování rodiny a práce v průběhu celého rodičovského života,
- posílí nabídku a kvalitu služeb péče o předškolní děti (vedle mateřských škol i dětské skupiny atp.) a služby pro prarodiče či jiné členy rodiny, kteří potřebují pomoc a podporu v každodenním životě,
- podpoří zlepšení kvality vzdělávání na základních školách,
- umožní přístup ke speciálním pomůckám a volnočasovým aktivitám pro děti a mládež se zdravotním či mentálním znevýhodněním,
- podpoří infrastrukturu pro volný čas a sport dostupnou rodinám všech generací,
- podpoří služby pro pečující v rodině,
- podpoří dostupnou síť služeb pro rodiny, které pečují o děti či další členy rodiny se zdravotním znevýhodněním (např. odlehčovací služby),
- podpoří dostatečné kapacity základních škol, družin a školních klubů,
- podpoří začleňování dětí a mládeže z ohrožených rodin nebo dětí s migrační historií do vzdělávacího procesu a společenského života.

Život bez bariér

Opatření prorodinné politiky mají odbourávat omezení kvalitního rodinného života a bariér rodičovství, eliminovat existující bariéry a nevytvářet další fyzické a mentální bariéry. Proto hlavní město Praha:

- bude usilovat o odstranění bariér ve veřejném prostoru a zvyšování jeho dostupnosti pro všechny, kteří mají problémy s mobilitou,
- bude přispívat k odstranění diskriminace a dalších překážek na trhu práce a v dalších oblastech pro rodiče a pečující,
- sníží sociální vyloučení a izolaci ohrožených skupin, jako jsou chudé rodiny, osaměle žijící senioři, rodiny samoživitelů, rodiny v krizi nebo rodiny, které pečují o někoho se zdravotním či mentálním znevýhodněním atp.

Solidarita a podpora

Opatření prorodinné politiky mají podporovat ohrožené a marginalizované rodiny, rodiny, které jsou chudé nebo chudobou ohrožené. Klíčovým aspektem prorodinné politiky Prahy je podpora přirozeného prostředí rodin a prevence krizových životních situací. Proto stojí v prioritním zájmu dlouhodobé i přechodné pěstounské rodiny, které mají opuštěným dětem a dětem v krizi poskytovat rodinný typ péče. Proto hlavní město Praha:

- pomůže předcházet krizovým situacím v rodině, provází rodinu v době ohrožení. Preventivní služby jsou aktivity, jejichž cílem je předcházet riziku ohrožení rodiny, a to jednak obecnými preventivními programy a identifikací rizik, jednak včasnou intervencí a opatřeními na podporu rodiny a dětí tak, aby nedošlo k rozvoji ohrožení,
- podpoří rozvoj osobnosti a talentů dětí vyrůstajících v rodinách a pečuje o jejich životní a zdravotní pohodu,
- podpoří terénní a preventivní služby pro rodiny, které jsou klíčové pro stabilitu rodiny. Součástí jsou i služby zaměřené na řešení rozvodových situací s cílem zajistit co nejstabilnější postavení a pohodu dětí v rodinách, v nichž dojde k vyhranění situace,
- primárně se zaměří na podporu přirozeného prostředí rodin a setrvávání dětí v nich,
- bude upřednostňovat rozvoj pěstounské péče před péčí ústavní,
- podpoří rozvoj dětí a mládeže ve všech rodinách (specificky pak v rodinách ohrožených, vícečetných atp.) a v náhradní rodinné a ústavní péči (i po jejím ukončení),
- podpoří sociální a návazné služby reagující na nepříznivé životní situace, do kterých se rodiny mohou dostat,
- podpoří dostatečnou kapacitu podpůrných a sociálních služeb pro oběti domácího násilí na ženách, na seniorech, dětech atp., vč. bezpečného krizového ubytování a především systémy detekce všech typů násilí v rodinách. V oblasti podpory seniorů se zaměří i na detekci a řešení případů zanedbávání péče.

5.2. Podrobnosti ke grantovým řízením hlavního města Prahy

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti rodinné politiky pro rok 2021

1. Podpora funkční rodiny (biologické i náhradní rodiny) – preventivní aktivity na podporu stabilních vztahů v rodině - aktivity na podporu sladování rodinného a pracovního života, podpora činnosti rodinných center, veřejné aktivity pro rodiny ve spolupráci s městskými částmi, vzdělávání rodin, semináře a rozvoj rodičovských a partnerských kompetencí a sourozeneckých vztahů.
2. Podpora dětí a rodičů z dysfunkčních rodin a dětí bez rodinného zázemí (např. asistované styky, podpora lůžek ZDVOP, sanace rodiny, terapeutická práce s rodinou, podpora dětí a mladých dospělých do 26 let opouštějících zařízení ústavní výchovy při začleňování do běžného života).
3. Náhradní rodinná péče – podpora aktivního vyhledávání dlouhodobých pěstounů a systematická podpora osvojitelů a žadatelů o osvojení.
4. Aktivizace rodin s dětmi – dobrovolnické služby (např. podpora vzdělávání dobrovolníků a mentoringové dobrovolnictví v rodině). V tomto opatření je oprávněným žadatelem organizace s registrovaným dobrovolnickým programem u Ministerstva vnitra ČR, dále má organizace pověření k výkonu SPOD nebo je registrovaným poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
5. Podpora neformálně pečujících osob. Granty v oblasti RP jsou poskytovány na náklady/výdaje spojené s přímou službou pro rodinu. Program RP nepodporuje základní činnosti sociálních služeb, registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti sociálních služeb pro 2020

Dotace se poskytuje k financování běžných výdajů, ke konkrétnímu účelu, které souvisí s poskytováním sociálních služeb v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy. Dotace jsou finanční prostředky určené na neinvestiční náklady (výdaje), související s poskytováním sociálních služeb a jsou spojené se základními činnostmi poskytovaných sociálních služeb, které jsou stanoveny zákonem o sociálních službách. Dotace se poskytuje na krytí nákladů (výdajů) spojených s poskytováním základních druhů a forem podporovaných sociálních služeb.

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti primární prevence ve školách a školských zařízeních pro rok 2020

Smyslem grantového programu je podpořit efektivní preventivní aktivity realizované na školách s cílem předcházet výskytu a minimalizovat jevy spojené s rizikovým chováním žáků a jeho důsledky. V některých případech je cílem oddálení výskytu rizikového chování do co nejpozdějšího věku žáků. Preventivní programy ve školách se soustředí zejména na prevenci agresivního chování, šikany, kybersikany, násilí, vandalismu, antisemitismu, extremismu, rasismu, xenofobie a homofobie, dále na záškoláctví, závislostní chování, netolismus, gambling, rizikové sporty a rizikového chování v dopravě, poruchy příjmu potravy, negativní působení sekt a také na rizikové sexuální chování. Podporovány jsou akreditované vzdělávací akce pro pedagogy a preventivní programy zaměřené na všeobecnou a selektivní primární prevenci ve školách. Programy musí být kontinuální, komplexní, zaměřené na rozvoj protektivních faktorů, využívající adekvátních forem působení na cílovou skupinu, zaměřené na získávání informací a dovedností vedoucích ke změně postojů a chování. Programy může škola realizovat interně, prostřednictvím školního metodika prevence a školního poradenského pracoviště, nebo prostřednictvím externí organizace, která poskytuje certifikované programy primární prevence. V rámci programů jsou také podporovány růstové a balanční skupiny pro potenciálně ohrožené žáky a jejich rodiče.

Grantové řízení hlavního města Prahy pro oblast adiktologických služeb pro rok 2020

Program je zaměřen na podporu služeb protidrogové prevence a jejich rozvoj sítě zařízení adiktologických služeb protidro-

gové prevence a léčebné péče v celé její šíři. Tato síť služeb zahrnuje komplexní spektrum od nízkoprahových kontaktních zařízení, terénních programů, střednědobé i dlouhodobé léčby a následné resocializace, včetně primární prevence užívání návykových látek v oblasti základního a středního školství a místních komunit. V rámci sítě služeb existují v hlavním městě Praze také programy pro specifické skupiny klientů, mezi které patří také děti a adolescenti, matky uživatelky, rodina a rodinní příslušníci. U těchto skupin využívají vzdělaní odborníci zvláštní přístupy, které jsou pro tyto skupiny klientů přínosné.

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti prevence kriminality pro rok 2020

Program je zaměřen na podporu preventivních, vzdělávacích a informativních akcí vedoucích ke snižování míry ohrožení kriminalitou, reagování na vývoj trestné činnosti a omezování příležitosti k páčání trestné činnosti. Jedná se zejména o programy se zaměřením na následující priority:

Prevence domácího násilí, pomoc a poradenství obětem trestné činnosti

Podporovány jsou projekty s tématem prevence partnerského i mezigeneračního násilí, ochrany a pomoci osobám ohroženým domácím násilím (a to v jakékoliv jeho formě), se zaměřením na zvlášť zranitelné skupiny osob, např. děti, ženy, seniory. Dále je podpora směřována na terapeutické programy pro násilné osoby, které obtížně zvládají agresivitu a vztek, za účelem eliminace domácího násilí. Významnou část tvoří projekty cílené na poskytování právního poradenství a pomoci obětem trestných činů, svědkům a pozůstalým po obětech v hlavním městě Praze.

Prevence recidivy a práce s pachateli trestné činnosti a jejich rodinami před, při a po výkonu trestu odnětí svobody

Zahrnuje podporu rodinám odsouzených před nástupem k výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS) s cílem vyrovnat se s nastalou situací. Především ale pomoc a poradenství osobám ve a po VTOS, jejich rodinám a blízkým za účelem úspěšného návratu propuštěných zpět do rodinného prostředí a jako podpora jejich resocializace po výstupu z VTOS a prevence recidivy trestné činnosti.

Práce s rizikovými dětmi, mládeží a jejich rodinami

Podpora hlavního města Prahy je cílena na preventivní programy pro děti a mládež ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, z rodin ohrožených sociálním vyloučením, a to např. formou resocializačních pobytů nebo terapeutických skupin pro rizikové děti a mládež.

Prevence kybernetické kriminality a ochrana v online prostředí

Preventivní aktivity pro děti, mládež a rodinné příslušníky za účelem zvýšení informovanosti o existujících rizicích v kyberprostoru a možnostech ochrany před nimi se staly prioritou zejména v posledních letech. Stejně tak stále častější poskytování pomoci a podpory obětem kybernetické trestné činnosti.

Osvěta a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a dluhového poradenství

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti zdravotnictví pro rok 2020

Cíl programu:

- podpora zlepšení dostupnosti některých zdravotních a zdravotně-sociálních služeb nedostatečně zajištěných stávající sítí poskytovatelů, podpora prevence včetně podpory aktivního zapojení obyvatel při rozvoji zdravého životního stylu a zvýšení odpovědnosti k vlastnímu zdraví, destigmatizace a vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním znevýhodněním včetně rozvoje svépomocných aktivit,
- jedná se zejména o **Opatření č. III: Podpora zdraví**; účelem je podpora aktivit v oblasti primární, sekundární prevence

a časné rehabilitace, podpora aktivního vztahu obyvatel ke zdraví, podpora programů informovanosti a motivace zaměřených na vybrané cílové skupiny, výchova ke zdravému životnímu stylu a odpovědnosti za vlastní zdraví, podpora destigmatizace, a to:

1. zdravý start do života – podpora zdravého rozvoje dětí
 2. zdraví mladých – projekty vedoucí ke zdravému životnímu stylu dětí a mládeže, zejména prevence nadváhy a obezity
 3. zdravé stárnutí – podpora aktivního života seniorů a osob 50+,
- dále **Opatření č. II: Podpora doplňujících služeb pro osoby se zdravotním znevýhodněním a chronicky nemocné;**
 - účelem je podpora aktivit nestátních neziskových organizací směřujících ke zvýšení kvality života a k možnosti integrace prostřednictvím fyzické aktivity, vzdělávání a svépomocných podpůrných činností, podpora rodin osob dlouhodobě nemocných nebo se zdravotním znevýhodněním, edukace a podpora informovanosti k zajištění rovných příležitostí a podmínek při čerpání zdravotních a zdravotně-sociálních služeb a pro vyšší účinnost zdravotní péče.

Grantové řízení hlavního města Prahy v oblasti Akce celopražského významu pro rok 2020

Grantové řízení je určeno pro jednorázové i opakované akce a aktivity celopražského, celostátního i mezinárodního významu konané na území hlavního města nebo s aktivní účastí jeho občanů, zejména na vzdělávání odborníků i veřejnosti, rozvoj osvětové činnosti v oblasti prevence ve zdravotní i zdravotně-sociální oblasti, rozvoj dobrovolnictví, podpora destigmatizace a akcí zaměřených na osoby s postižením nebo ohrožené vyloučením. Program se člení na podporu odborných konferencí, seminářů, vzdělávacích a osvětových akcí a aktivit, benefiční, informační, společenské a soutěžní akce a aktivity, dobrovolnictví v souladu se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), programy a aktivity podporující nezávislost a autonomii lidí se zkušeností s duševním onemocněním, programy a aktivity podporující pečující a svépomocné aktivity a příbuzných lidí s duševním onemocněním.

Grantové řízení hlavního města Prahy pro Celoměstské programy podpory využití volného času dětí a mládeže na území hlavního města Prahy pro rok 2020

Cílem programu je vytvořit a udržet základní podmínky pro pravidelnou činnost s dětmi a mládeží ve volném čase, podpořit pořádání prázdninových táborů pro pražské děti a mládež, dětem a mládeži poskytovat vhodnou a atraktivní nabídku aktivit hodnotného trávení volného času, umožnit rozvoj nových forem činností zaměřených především na neorganizované děti podporou pořádání jednorázových akcí na území hlavního města Prahy pro určenou cílovou skupinu, podpořit pořádání krátkodobých akcí a umožnit pražským dětem a mládeži trávení volného času mimo území hlavního města se zaměřením na výchovu k aktivnímu životnímu stylu, atd.

Grantové řízení hlavního města Prahy pro Celoměstské programy podpory sportu a tělovýchovy pro rok 2020

Cílem programu je systémová a časově střednědobá udržitelná podpora sportu dětí, mládeže, seniorů a handicapovaných osob, rozvoj sportovní infrastruktury a podpora sportovních akcí.

Grantové řízení hlavního města Prahy - Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hlavního města Prahy pro rok 2020

V rámci grantového řízení Celoměstských programů podpory vzdělávání na území hlavního města klade odbor SML důraz především na oblasti:

- Prevence sociálního vyloučení ve školách zřízených hlavním městem Prahou s cílem zamezit negativním vlivům spojeným se sociálním vyloučením žáků středních škol zřizovaných hlavním městem Prahou, jejichž rodinné majetkové poměry nedovolují účast na vícedenní školní akci (např. lyžařský výcvik, adaptační kurzy).
- Program na podporu vzdělávání seniorů na území hlavního města Prahy zaměřený na: zlepšování kvality života seniorů ve společnosti, a to zejména ve smyslu aktivizace seniorů zapojením do pravidelného studijního programu, posílení solidarity generační i mezigenerační povahy, posílení vědomí sounáležitosti se společností, s její tradicí a tím i posílení občanské odpovědnosti (např. práce na PC, finanční gramotnost), posílení klíčových občanských kompetencí seniorů, zejména v oblastech legislativních změn (občanskoprávních, zdravotních, sociálních); prevence zneužívání seniorů (např. kurzy sebeobrany pro seniory, přednášková činnost v boji proti týrání a zneužívání seniorů, zanedbávání péče, semináře na téma Jak se bránit „šmejdům“?), vzdělávací programy pro lektory (specifika práce se seniory, sociální kontext vzdělávacích potřeb seniorů, pedagogicko-psychologické aspekty vzdělávání seniorů).
- Obědy pro děti a Dietní stravování: Praha je zapojená do systémového projektu MPSV Obědy pro děti a projekt MHMP Dietní stravování. Do projektu je zapojeno každý rok 5 – 6 školských zařízení zřizovaných MHMP, dále spolupracují městské části – 12, 10, 8, 7. Odbor SML MHMP dále spolupracuje s ostatními městskými částmi, především v metodickém vedení, zajištění nutričního terapeuta a dalšího poradenství.

SML MHMP se podílí na přípravě a realizaci Koncepce hlavního města Prahy pro oblast integrace cizinců v hlavním městě Praze, kdy v rámci podpory RP:

Realizuje aktivitu Systémová podpora výuky ČJ jako cizího jazyka ve 21 městských částech, která představuje vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a výuku českého jazyka jako cizího jazyka, tzv. „Sít škol“.

Realizuje pilotní projekt bezplatné návštěvy kurzů ČJ jako předpokladu k úspěšnému složení maturitní zkoušky pro žáky s nedostatečnou znalostí ČJ. Tyto kurzy bude zajišťovat příspěvková organizace Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Realizuje intenzivní kurz ČJ pro nově příchozí žáky ZŠ bez znalosti českého jazyka na ZŠ Praha 6 a podílí se na realizaci intenzivního kurzu na dvou ZŠ na Praze 13.

Akademie umění a kultury pro seniory hlavního města Prahy - projekt hlavního města Prahy a pražských základních uměleckých škol (příspěvkových organizací hlavního města), určený pro seniory v oblasti celoživotního uměleckého vzdělávání

Rada hlavního města Prahy dne 25. 8. 2015 schválila záměr založení sítě Akademie umění a kultury pro seniory hlavního města Prahy, který je v současnosti realizován v 16 základních uměleckých školách zřizovaných hlavním městem Prahou. Akademie umění a kultury pro seniory hlavního města Prahy poskytuje odborné studium v uměleckých oborech, které mají základní umělecké školy zapsány v rejstříku škol a školských zařízení: hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický. Vzdělávání v Akademii umění a kultury hlavního města Prahy je seniorským studentům poskytováno zdarma.

Cílem projektu je podnítit v seniorech zájem o aktivní trávení volného času a seberealizaci, zapojit je do kulturního a sociálního života v metropoli a rovněž posílit jejich duševní i fyzickou kondici, k čemuž umění a kultura výrazně pomáhají. Akademie vhodným způsobem doplní stávající síť sociálních služeb o nástroj zkvalitňování života osob v důchodovém věku.

Grantové řízení hlavního města Prahy - Programy v oblasti podpory aktivit národnostních menšin na území hlavního města (jednoleté a víceleté) pro rok 2020

K cílům programu patří podpora kulturních a společenských aktivit nestátních neziskových organizací národnostních menšin na území hlavního města Prahy, zaměřených zejména na prezentaci národnostně menšinových kultur, podpora udržení

a rozvíjení tradic jednotlivých národností a současně i k obohacení kulturního života občanů na území hlavního města Prahy, rozvoj vzájemných vztahů mezi národnostními menšinami, cizinci a majoritní společností v hlavním městě Praze, rozvoj národnostní identity a interetnických vztahů, uchování dokumentace o národnostní menšině i informací o jejím životě v majoritní společnosti.

Grantové řízení hlavního města Prahy – Programy v oblasti podpory aktivit integrace cizinců na území hlavního města Prahy pro rok 2020

Program se zaměřuje na podporu aktivit integrace cizinců v hlavním městě Praze – kulturní, společenská a osvětová činnost, jazyková příprava a komunitní práce, vzájemné poznání a porozumění mezi komunitami cizinců navzájem, mezi majoritní společností a cizinci (např. formou sousedských/komunitních akcí), zvýšení interkulturní otevřenosti organizací veřejného sektoru, rozvoj dobrovolnických aktivit cílících na podporu integrace cizinců, dále projektů v oblasti rozvoje kulturních hodnot a interetnických vztahů, zaměřených na zvyšování informovanosti cizinců, vzdělávací aktivity komunit cizinců, směřujících k podpoře vzájemného poznání a soužití mezi cizinci a majoritní společností, publikační činnosti, související se vztahem k integraci cizinců v hlavním městě Praze.

5.2.1. Konzultace s experty a zástupci poskytovatelů služeb pro rodiny

Při přípravě materiálu proběhly také konzultace s experty, zástupci poskytovatelů služeb pro rodiny a zástupci městských částí (politiků i úředníků). Jejich výsledkem je následující SWOT analýza.

Silné stránky

- Zájem o podporu rodiny ze strany současného vedení Prahy a některých městských částí
- Silná podpora prarodinného klimatu ze strany organizací a odborníků
- Možnost hlavního města Prahy ovlivňovat a podporovat činnosti městských částí
- Existence některých analýz a statistik na národní a celopražské úrovni
- Existence dotačního programu MPSV Rodina a grantových programů hlavního města Prahy
- Ukotvení prarodinné politiky v činnosti magistrátu
- Spolupráce orgánů sociálně-právní ochrany dětí s neziskovými organizacemi probíhající ve všech městských částech

Slabé stránky

- Chybějící institucionální ukotvení prarodinné politiky na úrovni hlavního města Prahy i městských částí
- Prarodinná politika nebyla dosud prioritním tématem Prahy
- Praha nebude v dalším programovacím období řídit svůj vlastní operační program
- Chybějící specifické analýzy z městských částí
- Chybějící koordinační role magistrátu vůči městským částem, vč. nedostatečného úvazku pro tuto roli
- Nedostatečná komunikace a spolupráce mezi magistrátem, většími a menšími městskými částmi
- Nedostačující sdílení informací mezi jednotlivými aktéry v oblasti prarodinné politiky
- Absence sdílení příkladů dobré praxe.
- Nedostatečné využití participačního potenciálu rodin

Příležitosti

- Existence kvalitních organizací, o které se hlavní město Praha může v podpoře rodin opřít, a které mají zájem podílet se na přípravě prarodinné politiky
- Lidský potenciál – zájem o změnu a posílení pozice prarodinné politiky v hlavním městě Praze
- Otevřenost vůči komunitám
- Existence neformálních spolků a sdružení, které realizují aktivity na podporu rodiny a pro rodiny
- Naladění společnosti k podpoře rodiny
- Ekonomický potenciál
- Multikulturní prostředí
- Inspirace z jiných krajů

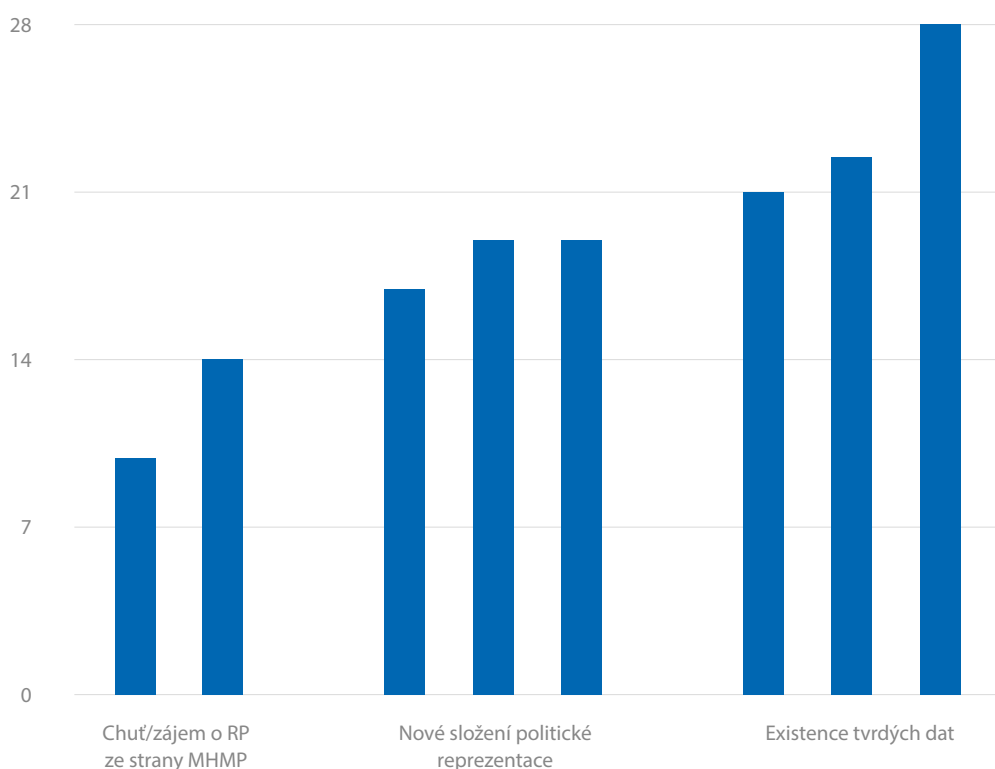
Ohrožení

- Opuštění tématu prarodinné politiky při změně politického vedení
- Nedostatečně definované priority v případě nevypracování a neschválení Koncepce prarodinné politiky
- Nejasné definování priorit a preference populistických opatření
- Zhoršení ekonomické situace v hlavním městě Praze
- Nesystémové financování mateřských center na celostátní úrovni

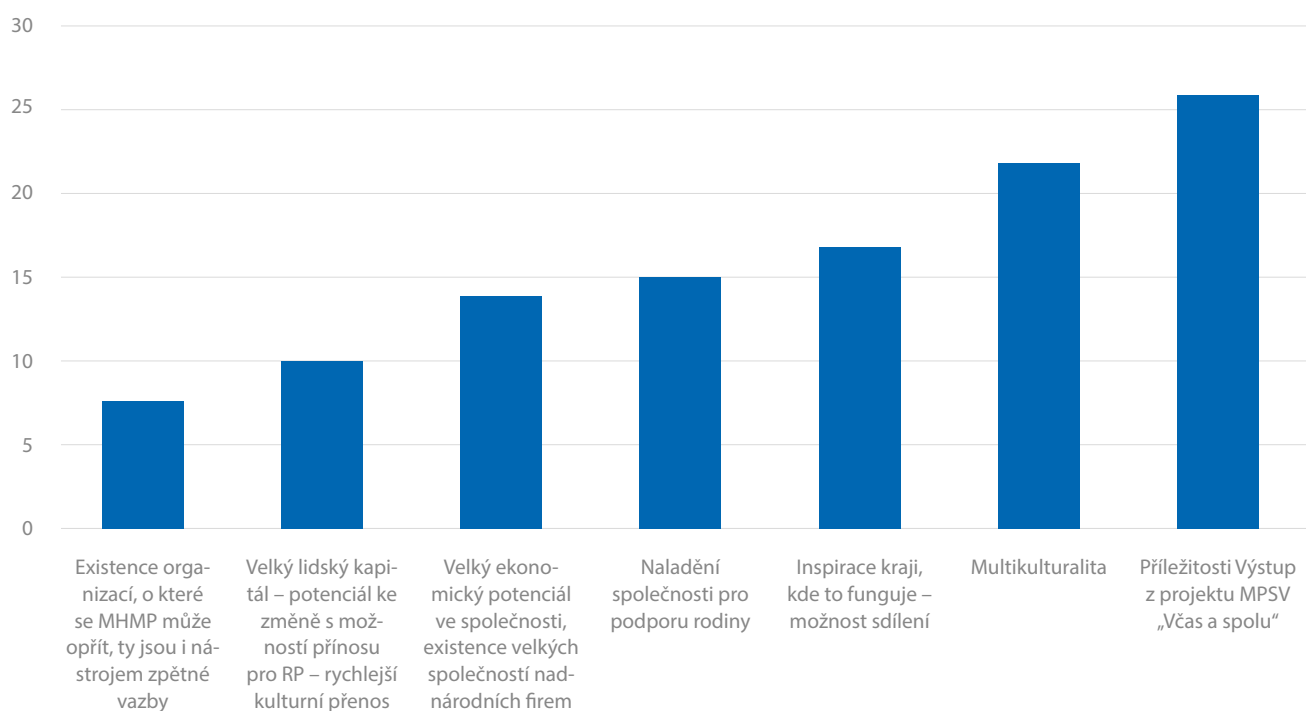
5.2.2. SWOT rodinné politiky hlavního města Prahy

SWOT analýza je souhrnem odpovědí členů pracovní skupiny. Stanovení pořadí důležitosti SWOT analýzy – čím nižší číslo, tím vyšší důležitost.

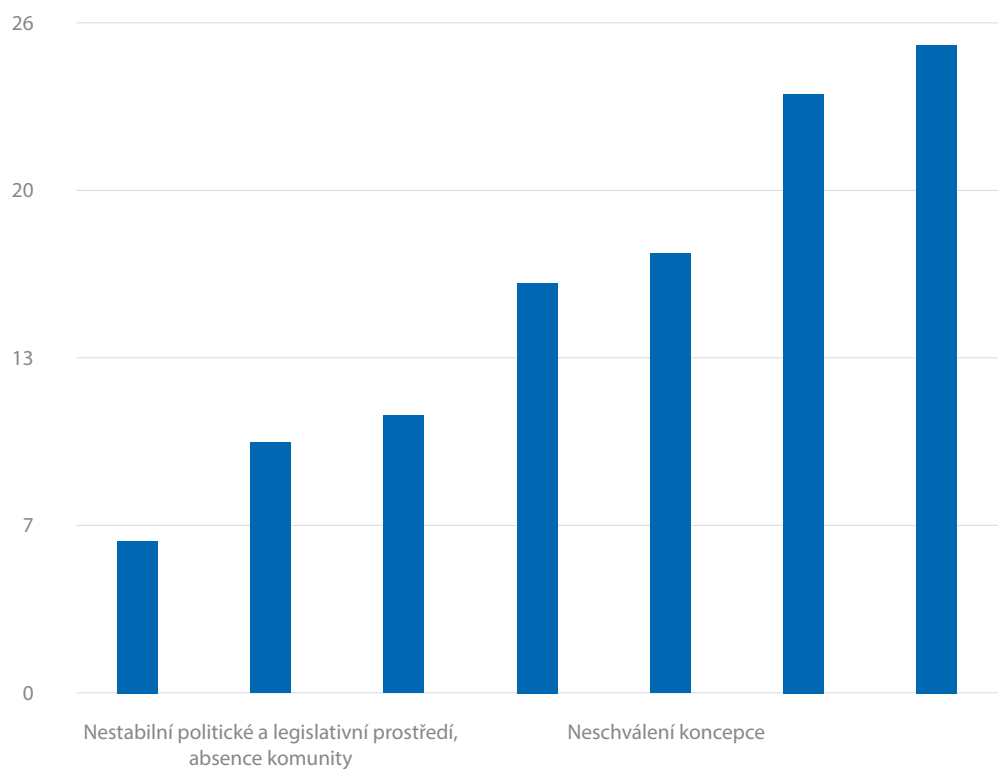
Silné stránky

Příležitosti

Ohrožení

5. Seznam zkratek

- **ČJ** – Český jazyk
- **ČR** – Česká republika
- **ČSÚ** – Český statistický úřad
- **HMP** – Hlavní město Praha
- **IPR** – Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
- **MČ** – Městská část
- **MHMP** – Magistrát hlavního města Prahy
- **MMR ČR** – Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
- **MPSV ČR** – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
- **MV ČR** – Ministerstvo vnitra České republiky
- **MŠ** – Mateřská škola
- **MŠMT ČR** – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
- **NZDM** – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
- **RP** – Rodinná politika
- **SML MHMP** – Odbor školství a mládeže Magistrátu hlavního města Prahy
- **SPOD** – Sociálně-právní ochrana dětí
- **VÚPSV** – Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
- **ZDVOP** – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- **ZŠ** – Základní škola

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Magistrát hl. m. Prahy

Odbor sociálních věcí

praha.eu

